

ЧАСОПИС ЗА КЊИЖЕВНОСТ

Излази месечно
Глушци

Главни и одговорни уредник
Анђелко Заблаћански

Уреднички колегијум
Ђуро Маричић
Енеа Хотић
Сања Живковић
Јелена Глишић
Гордана Димитријевић

Технички уредник
Анђелко Заблаћански

Лектор и коректор
Јелена Глишић

Контакт
poetryaz@hotmail.com

Издавач
Анђелко Заблаћански
Глушци

Народна библиотека Србије
ISSN 2334-9417 (Online)
COBISS.SR-ID 204386828
Суштина поетике, електронски часопис
(2013)

Часопис је покренуо
Анђелко Заблаћански

Први број је објављен
23. новембра 2013. Године

Интернет адреса
www.knjizevnicasopis.com

Број 32 - Суштина поетике

Књижевни часопис

Август 2016
Глушци

Уводна реч

Рекоше ми неки - само критикујеш из броја у број, почећеш да звучиш надмено. Можда и звучим, можда неко мисли и да јесам, али ја знам да нисам. Као неко ко никад није имао страха да каже шта мисли без обзира на последице, да ли ћу у нечијим очима бити мало или велико закерало, завидник или човек који воли истину, надменко или искрен, опет ћу писати о нечему што ми боде очи, пара уши. Уводна реч је увек лични став, и зато у целом часопису једино испод овог текста стоји *уредник*.

Недавно прочитах, на неком од многобројних интернет портала, интервју са добро котираним песником на друштвеним мрежама. Изненадио ме је податак да је први пут 2010. године написао катрен, а онда се окренуо сонетима и сад га третирају (на друштвеним мрежама и порталима) као мајстора сонета. Из интервјуа се види да је човек проучавао сонете до најситнијих детаља. Сипа ко из рукава податке о разним типовима, школама сонета, о најбољим француским сонетним песницима. И помислим - лепо, и треба тако, јер се правим песником не може постати ако се не читају песници који су стварали пре нас. А онда видим, човек је скоро потрошио своју четврту деценију, а први катрен написао пре шест година. Кад је онда написао први сонет, а већ га сматрају сонетним мајстором? Милутин Бојић је имао двадесет пет година кад је умро, а оставио нам задивљујуће сонете. И како сад то - овај после тридесете почео да их пише, а Бојић до двадесет пете написао велики број сонета и катрена? Читањем сонета данашњег мајстора уочљиво је да је форму дотерао до савршенства, садржај је наизглед примамљив, али што их више читам, осетим само занат и ништа више. То су сонети без душе, са укомпонованим, ко зна чијим осећањима из, током изучавања, прочитаних сонета. И са сваким новим сонетом, са сваким новим читањем већ читаних, све су хладнији. Насупрот њима, сонети Милутина Бојића са сваким поновним ишчитавањем буде већу страст, већу ватру. Како то? Знаш! Упоредим неупоредиво. Бојић је

био талентован, млад, пун страсти и жара, а писац сонета с почетка приче неко ко је решио да постане песник. Песник се не постаје. Родиш се као песник, живиш као песник и умреш као песник без обзира да ли објављујеш или не своју поетику. Могу се научити све стилске фигуре, све поетске форме, правци, али поетика се носи у крви.

Насупрот оваквом примеру многобројнији су, али чини ми се, мање опасни за књижевност, они који се упињу да постану песници сами од себе. Често ми се јаве са питањем шта мислим о њиховим песмама. Прво што их питам је ко им омиљени песник. Невероватно је и поражавајуће да већина каже да нема омиљеног песника, или не може сад да се сети. Како мисле да постану песници ако не знају да је и пре њих постојала поезија, односно да нису читали дела бар неког од великих песника?

Рекох, ови потоњи су мање опасни за књижевност, али све су чешћи и све је више такозваних састављача зборника и лаке употребе речи антологија, који ове несрећнике, научене и ненаучене *песнике*, сабирају у штампана издања и од њих наплаћују десетак евра по објављеној песми, обмањујући тако и њих и јавност. Ови научени се диче јер их тако има свуда, а ненаучени се диве својој песми како лепо изгледа на папиру. Састављачи зборника и, рекох, олако употребљене речи антологија, трљају руке јер су добро зарадили. Њима је лепо. Шта их брига за књижевност!

Уредник

Заборављени песници | Драгољуб Рајић

Биографија

Драгољуб Рајић је рођен 1938. године у мачванском селу Узвеће у којем је завршио Основну школу. Матурирао је у веома цењеној шабачкој гимназији 1957. године. Студирао је у Београду на Филозофском факултету. По завршетку студија радио је као професор српског језика у Основној школи „Вук Караџић“ и Економској школи у Шапцу. Због болести, превеликог психичког растројства, напустио је посао и повукао се у родно село, где је живео усамљенички, без породице. Поезију је писао од ране младости и објавио је збирку *Дамари* (1966). Доста је објављивао у периодици тог времена, као што су *Демо*, *Видици*, *Поља*, *Провинција* и други. Био је уредник часописа *Уствари* који је излазио у Шапцу. У издању шабачког *Гласа Подриња*, 1989. године, под називом *Старе песме* објављен је избор из дотадашњег Рајићевог стваралаштва.

Рајићева поезија је дубоко везана за живот Мачве. Сва пуна немира и трагања за светлошћу и љубављу, она има доста широк распон: од почетних младалачких описа природе мачванског села и обичаја у њему, до узнемирених трагања за смислом живота.

Живот је изгубио несрећним случајем у саобраћајном удесу у Узвећу 1995. године.

ЖЕДАН ПРСТЕН

Ми ћемо наћи белу светлост, равно поље.
Ми то морамо наћи.
С две лампе од песка зеленог прислањаш главу на свећу.
Откуда да се окрене птица, сломи дан молитва браћи?
Ми ћемо вировати, ловити жедан прстен,
Ми то морамо наћи.

Немој да клокоћеш лолико!
Долама. Тама. Пусти га да цвета.
Оштро као јабука битке ти ћеш да сијаш,
да прогледаваш биље.
Гле! Помрли катанци на твојим уснама —
Настаје смак света.
Не могу да верујем. Ти си ударац!
Осипају се очи као насиље.

Гле упупао немир, расточило се поље.
Пусти га да цвета.
А кад догореше пластови, запалила се тишина.
Кружи крин мртвих обала.
Где сада да те измишљам, кад, лепљив од росе,
Ребра прашњава пијанчим.
Букнуо млад мехур трка. Певају узде.
У оку где си стајала
Бесани коњ ноћ ноћује, гризе небо, сакат рже, крв данчи.
А кад догореше била, запалила се тишина.
Кружи крин мртвих обала.

НЕВЕРНУ ЛИВАДУ КУПАМ

Немогућу воду ловим, звездама је мутим,
крилима заливам.

И гле, ребра ми дрворед ували, немирно јато,
заљубљено стадо.

О како оран морам у пламен, у ноћ, у сок да се скривам,
да хватам жежене љубави, просјачења под росом, бела радо,

неверну ливаду купам, образе јој цепам, крилима заливам.

Откако сагорех обалу, орем вече.

Шта те брига шта ме стеже?

Толико срчан није био ни разјарени јатаган
иза његавог крика.

Што ти цвет крвави и над водама помрли лептири леже.
Кад добро знаш, кад жестоко... Ах даљина, ах даљина...
Откако покрадох светлост, милујем барке,
шта те брига шта ме стеже.

КО ДА ЈЕ НЕМА

То је соко светли, то је згуснуто стадо,
то је оно што ја тражим
кроз сан што нишаним, на сунцу стварам,
крај сунца што изговарам,
па тако прелепо скакуће, најлепше боли, најболније снажи
и моје немирно тело, моје копите, моје скокове пара.
То је соко светли, то је згуснуто стадо,
то је оно што ја тражим.

Еј, еј, еј шуме љубавне, прастари залогају, месечев погледе,
ко китњасту колону погуби, у жбуњу ко цара вара?
Да ли ја громом погођен, да ли ја мртав, преклан, болујем
жарке увреде?
Не! Не! То звезде падају. Не! Не!
То шуме горе, месо се моје отвара.
Еј, еј, еј небо невољено, еј треперава јагодо, несечен погледе.

Ја се одавно каним у хладовину да је љубим,
у мраку да јој шапућем.
Цврчим јој под кореном. Она сунце, ја ветар, она боли.
Ево је расте у мени, ево ме у њој спавам, ево скакућем.
Од како не знам за себе, од тада на живим више,
не могу да одолим.
Ал' не смем да се усудим, у хладовину је љубим,
у мраку шапућем.

Одавно сам већ пребегао, понестао,
и њена сочна сенка на образу ми спава.
Чујеш, окрућен голуб застао,
укочио се ветар — ње више нема.

Тамо где је она била, хладовина већ трули,
ноћ јењава, само добри мрак,
само гуја на сунцу намотана у утроби јој дрема.
Одавно сам већ пребегао, понестао,
а њена сочна сенка на образу ми спава.

МАЧВАНСКЕ ЛУДЕ НОЋИ

I
Ви моји пријатељи, рођени на лицу неба,
ветре, који укочен застајеш пред тамном гором,
гладна чалмо тишине, тишино пре погребача;
у пољу завичајном заклан сам развигором.

А мала крушка из баште и мало стадо година
носе ми у круг тело, мирис ми цепа главу...
Ви моји глуви пријатељи, ноћи моје од крина
однесите ме, мене, ђинђуву росну на јаву.

Ево ме лежим болан у цвету вода плавих,
у овој мртвој кожи, у кожи старог лета.
Зар не осећате, поља, како ми чело крвави?
О, зар не осећате, поља, како ми уздах цвета?

А оно тамо што светли, ко рана равно стрњиште,
и што раскида се на злато сокова зрела, вида...
Зар не осећате поља, како чобани вриште,
како се сребром гласа танка тишина скида?

II

Као успаван талас, као заспала гора, као догорели двори
излази ветар из уха, пролама се поље, искаче чопор лета;
ја побијено копље, допола на истоку, отпола тама жубори...
Мој Драгане-лане, мој Драгане-лане – лишће без дрвета...

Отпучена магла у мирис, у воде, води око плаво.
Ја закопчах маглу, откопча се гробље и шта сад да радим?
И вранац, и врбак, и кита, и свати, и поље крваво
само небо, старо небо, треба да омладим.

А чарно ми, чарно, иза засеока, трепти из прикрајка.
У тами колиба, на јави лептири, гусле поред зида,
Из гусала гуја, из гусала гуја, жалосна јој мајка,
цвет низ груди шкروпи, груди ватре пале...
И ко да их вида?

Као усправан талас, као заспала гора, као догорели двори
излази ветар из уха, пролама се поље, искаче чопор лета...
Ех, лета у води тамној, допола у истоку, отпола тама жубори.
Кад ли ће биље ваше, кад ли ће биље ваше у бескрај да
процвета.

III

Кад тамо дођем и у снег паднем, од бола јекнем
као по декиној смрти што јечала је нана,
а иза сваког кумарка, у сусрет моме даху, по један бол одјекне.
И заврцају пахуљице, и заврцају пахуљице са олињалих грана.

Па, боже, све бело до крова, бело у мојој глави
и тишина ме следи, и укочен оклевама –
то срце цвокоће на прозор мог детињства,
ал' нико да се јави
само по кадкад нана зајеца и запева.

Јој! Ено деде! Ено га, свиње под крушком храни.
Пуше се око њега, у магли луд се окреће.
Ух, магла! Шта је са овом маглом? Само да се раздани
Из ове дрхтавице да ли ће, да ли... нико ме извући неће.

Кад одем тамо и телом навалим, од туге, јаукнем.
Сви ме воле, а ја болан. Ништа не помаже.
У мрак бели излазим. Бело ми у глави. Белим дахом хукнем.
И опет тишина зашкрипи, и опет ништа тишина зашкрипи,
и ништа да се каже.

У ОКУ

У једну светлост излих се, пренаг, пребогат,
на гробовима што су у росе дували.
И одједном немоћан и оштар ко зрео влат,
одох у крошње детиње и стадох воћке да палим
У једну светлост излих се, пренаг, пребогат.

О поље, исконски жарко, и ваведење у тугу,
пун сокова, скокова, равнице и лубеница
враћам се и у зубима носим заспалу дугу,
док се жар црни меље на триста воденица.
О поље, исконски жарко, и ваведење у тугу.

О стазе и богазе, до неба мртве заспале,
пуне олова бекства и корења успомена.
Чујте, младост искаче из оронуте штале.
О трептаве и наге у бунарима зена,
о стазе и богазе до неба мртве заспале.

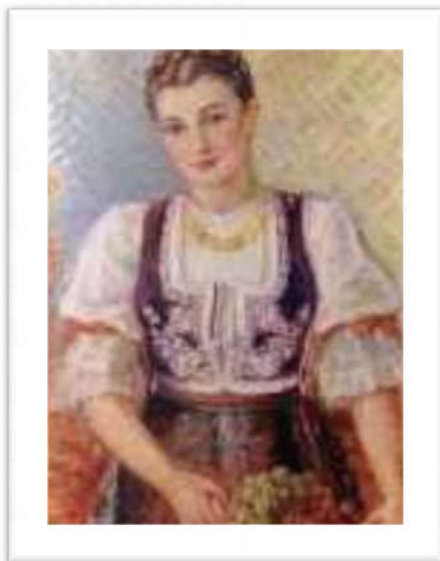
Три корака у зору, једна љубав вешалима.
Од ока до језера блага пучина хлада.
Ветрови мртав месец пронеше на носилима,
остаде само ватра немоћно, мудро да влада.
Три корака у зору, једна љубав вешалима.

СВИТАЊЕ

Чујеш, силазе коштане низ ребра и огњиште
отварају се видици за децу мртву бескрајно,
као жељеној ливади, на мокром зраку ноћ биште,
јато црвених птица на гробљу отвара тајну.
Чујеш, силазе коштане низ ребра и огњиште.

Заспала стада буде се иза поља и ока,
једре се зоре разгаре, беле се реке отворе.
И дуго клија на билу долина предубока —
то на дну њега и свега злаћане шуме говоре.
Заспала стада буде се иза поља и ока.

И одједном се рашири у јато коњаника,
у бескрај лепооких, у ведро небо ребра.
Искаче звезда — најезда из јазбине мога лика
низ шуму тихо зацвили, низ дан се бели пара
и одједном се рашири у јато коњаника.

Песме неме | Зорица Тасић

ЗОРА

Проласкана студен одмиче у зраку белом
Иње расипа ледно по крошњама нагих бреза
Мрешка се прозебло Сунце под свиленим велом
Надноси румене сени
у повоју зрелом.

Зајутрена стада облака растачу платно памука
у светлосне стопе, кроз прозирна недра ветра
Милујућ копрену распету на таласима звука
Кроз зору меку,
распрслу у скутима јутра.

Плови данак узнешен на крилима бескраја
У дланове потопљени шапати небесног мора
Занешени снови отпрхнуле ноћи, трагове њишу
Усковитлани сјајем у одбљеску,
где рађа се зора.

ГРИМИЗ МАЈСКЕ НОЋИ

Свици искричаво падају по мојим очима
пливају површином црних зена
иза своје сенке стојим,
таму им разгоним да освитим сећање
то не падају капи,
већ отичу успомене
међ сени неке,
међ расуте зраке,
међ бршљане заметнуте
у облаке

Где се упредала туга
далека и дуга
где расплакано Сунце дрема

Ту полажем снове
на стрпљиве јастуке
у мекоту што ме свлада
у свилене везове,
и у ноћи несна, међ звездана стада,
док јогунасте мисли моје,
лебде као дивље птице,
одлећу од мене
у сутон гримизни

И док над сеном твојом бдим
слушам срце своје,
тај амбис несхватљиви
тај пешчани сат на длановима што звони,
звони,
и путује звон кроз даљину плаву
где ме чека слутња радоснога јутра
И срећна река

Моје светле очи испод тужног вела
траже небоцвет у мају
зањихану даљину плаву
два језера у сјају

Кроз кишносне облаке треперим
лелуја ми вид,
слушам дисање ветра,
и плач рањених звезда

У сноповима пламених ветрова,
и мојих свећа плам догорева

У Молитви за дневане кораке наше
ронет сузе разних срце од самоће
све у жеђи бола
што за нама оста

НА ДЛАНУ ЈАСТУКА

Клизи ми комад неба
низ мирисна недра топла.
На свиленом длану јастука,
ружичњаџи расути бели
росом оплетени,
орошени.
Постеља мека
Сунцем надојена,
узглавље је моје.

Свитање ме уљуљукује смешком
и зрацима светлим расплиће косу
Низ падину јутра, кроз росу
Светлост ми се просу
у млекоу умивену зору
кроз сјајну одору.
Мисао се моја према теби тка.
Оденута само латима милине
на свиленом длану, белог јастука.

ПЕСМЕ НЕМЕ

Гладно грло, грлено
трга ме од гласа.
Врхове речи непцем им љубим.
Неопевану песму замуклу гризем
уздахом тихим крајеве рубим.

И суза у небеса грана
калемљене речи од сећања.
Предворје душе замукле,
исписаше усне
празним речником.

Одшумеле су речи
пространствима голим дозване.
У пазухе среће
где се песме буде
речи су моје остале неме.

НА КРИЛУ ВЕТРА

На крилу ветра небо буди зору
у зраку се беласа
Зов јутрења новим даном сриче
под бокором распрслих облака

Крстари зубато Сунце бледо
прогања ноћево снопље
Упрегло се светло да распупи цвати
кроз небесно платно да распусти копље

Са дланова небна зора пије росу
замахом се раскрилила млада
У повоју назирућег данка
тама скупља своја бела стада.

Из мог угла | Ђорђе Грмуша

УМЕТНОСТ СТВАРАЊА

Људи који се баве стварањем често се сусрећу са реченицама попут: „Батали то, ниси ти за те ствари!“ или „То су глупости, бави се нечим озбиљнијим“! Готово да не постоји уметник који се није сусрео са овим. Зашто је то тако? Шта у људима ствара ту одбојност кад угледају неког ко жели да се препусти тим водама? Сви воле да виде, чују, или да прочитају неку уметност, али са друге стране, ретко ко ће да подржи самог уметника који није признат. Да ли је људима понестало разумевања за ствараоце? Сви мисле ако си узео папир и нешто написао да је то потпуно бескорисно. То је потпуно погрешно гледање на ствари. Човека ћете пре да саслушате кад вам нешто директно прича, а кад вам то исто саопшти кроз записане речи или неким другим путем, ту се већ разумевање губи.

Свако ко ствара нешто ново, он истражује своју дубину, иде у непознато где други не смеју ићи. Чак, он из те дубине узима један део себе и несебично га дели са другима, а они га због тога одбацују. Ту се не говори о страху од непознатог, већ о начину живота. Самим тим што није обичан живот, обичан поглед на свет, готово свакодневни, не значи да треба бити одбачен. Управо такви људи који нису „свакодневни“ могу да покажу осталима да је живот више од свега што тренутно знамо. Ако будемо погледали свет њиховим очима, проћи ћемо кроз врата која нас деле од божанског и ограниченог света.

Понекад човек мора да буде довољно храбар да би проширио своје видике и да схвати колико је мали наспрам свих великих идеја. А свака велика идеја води ка још већем стању до којег доспевају само ретки. Зашто онда да стављамо повез преко очију људима који вешто пролазе кроз светове и вољни су да их другима покажу? Сетимо се колико је један Бодлер био изругиван због свог стварања, а данас готово да не постоји, како уметник тако и читалац, који не признаје његову генијалност. Говорили су му:

„Твоја поезија је толико лоша да ти никад неће бити дозвољено да објавиш књигу“.

А како данас стоје ствари, неки од највећих песника су управо били инспирисани његовим радовима! То је то несхватање, многи су тако прошли. Многи су тек после своје смрти били признати као велики уметници. Зар треба да чекамо да неко умре да би схватили колико је могао доброг да нам донесе за живота да смо га бар мало подржали? Какав би тек свет био да нема тих људи што га мењају на уметнички начин? Људи би после једне направљене ствари стали и више се никада не би усудили да направе нешто другачије. Шта бисмо тада певали, шта читали, каквим причама бисмо били инспирисани, шта бисмо градили? Да ли би уопште имали осећај за естетику? Вероватно бисмо били изоловани од нас самих, без и једне идеје за неку промену. Све би изгледало потпуно безлично, сиво и већ виђено. Какав је то свет? Зар уметност није као магија која нам је Богом дана? Зар не постоје песме које чујемо, а које нам пробуде таква осећања да помислимо како су написане баш за нас? Саосећамо с њима иако не познајемо оног ко их је створио. Осећамо се блиским на један другачији начин. То јесте један вид божанске љубави, бити пробуђен изнутра. То нас чини срећним, то нас покреће. Како уопште можемо и да помислимо да можемо без тога? Зар онда не треба подржавати људе због којих се осећамо срећним, а не их осуђивати?

Не постоји човек који нешто није створио, али ће увек постојати они који ће осудити нечије стварање. Стално ће се спутавати онај који другачије мисли и другачије ради, само зато што то не ради на исти начин као остали. Због тога свега би требало да се запитамо, треба ли да осудимо оног што ради нешто другачије или да бар покушамо да га схватимо? У сваком случају, нећемо ништа изгубити ако покушамо да га разумемо, али зато можемо много тога изгубити будемо ли ограниченог размишљања. Било би лепо да бар створимо шансу за оне који стварају нешто веће. Јер уметник ништа не ствара за себе, већ за нас.

Оној у облацима | Ранко Павловић

ЦВИЈЕТ У ОКУ

(Оној у облацима)

1.

Рекох: Уђи у цвијет
И напиши пјесму о њему.

Увече, у њеном оку цвијет заспао.
У дубоком сну чека зору,
Да пробуди смијешак оне
У чијем оку сања, јер зна -
Смијешак ће пробудити сунце
И биће нови дан,
другачији од свих.

И цвијет ће опет процвјетати
И у њеном оку биће букети
За оне које воли.

Заноћио цвијет у њеном оку,
Покрио се пергаментом капка,
Миловале га трепавице,
Гријале зјенице.

У сну, цвијет се расуо у пупољке.
Ујутро - расцвјетала планета
Пробудила сунце.

Из њеног ока
У освит изникао нови цвијет.
И не види се небо,
Свуда - насмијане латице.

4. и 5. јули 2016.

2.

Кренуо један цвијет свијетом,
Да тражи коме ће мирис и љепоту подарити.

У цвијетњаку све мирише,
Његов мирис губи се у мноштву.
Боја његова у шаренилу
Остаје без смисла.

На ливади... еј, шта су латице
Према лептировим крилима,
Шта је мирис једног цвијета
У успављујућем мирису трава!

У шуми мирис свјежег хумуса
Одбија све друге мирисе,
А љепота дивље папрати,
Какву је у лијепој руској вази
Држала Десанка Максимовић
У свом београдском стану,
Надвисује љепоту сваког цвијета.

Лутајући тако, наш цвијет
слети на длан уснуле дјевојке.
Мирис њене коже и мирис цвијета
Стопише се у један,
А љепота латица озари уснуло лице.

Дјевојка се претвори у лептирицу
И од тада мирис и љепоту
Просипа свијетом.

1. 7. 2016.

3.

У око уснуле дјевојке
Мјесец спустио цвијет.
Ујутро -
Два цвијета у кревету

6. 7. 2016.

4.

У ноћни цвијет
Сјатиле се звијезде.
Јутрос свјетлуцају
У њеном оку.

7. 7. 2016.

5.

Дјевојку с цвијетом у оку
Дочекао дивљи цвијет у завичају.
Пружају латице један другом,
Хоће два ока да споје у загрљај.

8.7.2016.

6.

Кроз отворен прозор
Лахор нанесе облачак
Пун смеђкастих праменова.

Би ноћ зреле мјесечине
И други облачак,
Несташан као зечић
на цвјетној ливади
док не угледа орла у плаветнилу,
донесе сјетно око
у коме притуљена сунчева свјетлост
засјени границу имеђу дана и ноћи.

Трећи облачак би пун стихова
У којима ниси могао распознати
Шта је сјета а шта усхићење.

Тако облаци испунише собу сном
И у њој више није било мјеста
За оно што неуки називају стварност.

14. 7. 2016.

Преведена поезија | Љубица Несторов

Ана Ахматова

У СНУ

Наш црни растанак за вечна времена
обоје носимо као исту муку.
Зашто онда плачеш?
Дај ми боље руку
и обећај да ћеш
опет к мени доћи у немиран сан.
Уз тебе је бол мој
ко планина велик, црн и врлетан.
С тога на овом свету
поновног сусрета нашег неће бити.
О, кад би ме некад у поноћно доба
по звездама сјајним хтео поздравити.

15. фебруара 1946.

Марина Цветајева

БЕКСТВО

Под завесом кише,
кријући се од равнодушних погледа,
- о моје сутра - тебе
изгледам као што воз изгледа
бомбаш с трзајем експлозије
у руци (Ми не бежимо више
само од убиства, скривајући се у гриви
кише!).

Није ме страх од обрачуна.
Није... - Али облаци! Али звона!
То јутро јури пуном паром
дуж ишчезлог вагона.
Боже! БлагИ Боже! Као о зид
ударам о дим перјани.

Стајем на папучицу. Али
да ли то ногу немам ја ни
руку? Даљински стуб. Фењери из бунила.
Питам се: ко си?
О, не, ти ниси ни љубав ни страст.
Ти си воз који ме
у Бесмртност
носи.
14. октобра 1923.

Нина Берберова

* * *

Сањала сам: била сам с тобом у рају
(тамо се лав грлио с јагњетом),
но неко се нагнуо над мене,
додирнуо ме,
и рекао тихо:
- Устани!
Твој воз одлази,
твој пароброд свира,
авион пали мотор,
време је да кренеш у црни простор
из рајског зверињака
(где се лав грли с јагњетом).
Време ти је у лед
и у огањ.

1965.

Ирина Ратушинска

* * *

Како недаровито скупља судбина
данак свој.
Без тебе двадесет и пет година
рок плаћања је први мој.

Други је рок: десет дана и ноћи
од тебе одвојена.
Какав је онда трећи
који ће ускоро доћи?
Тај
неће бити дужи од првога
ни гладнији од другога.
Отвори старици. Али знај:
смех
је грех.

*Децембар, 1981.
Кијев*

Валентина Синкевич

* * *

А сада нека наруче од музичара још само
да одсвирају некакав валс...
Па онда - као да је сала и бал. И ја сам тамо,
на балу том, - само због Вас.

И као да је на мени траком стегнута хаљина,
огрлица и прстења скупоцени сјај.
И као да од великих књига лебди прашина,
и као да је дивној епохи дошао крај.

А почетак нове епохе не зна више за валс.
Он је без балова, без мене и без Вас.
Као да је сан, као да је јаук, као
да је валс који је неко већ одиграо.

Ирина Сабурова

* * *

Можда у Конгу или у Аргентини
у маси људи зачућу тихи смех.
И сетићу се одмах: модрина неба вечерњег,
твоје лице - и снег, и снег, и снег...

Можда у Чилеу или у Парагвају
или у једном једином родном крају
- Зар ме не познајеш? - упитаће вољени глас.
А ја ћу одговорити: - Не, не познајем вас.

Па ипак - ма где то било на свету,
између свих и свег,
ја нећу заборавити наших улица ветар,
твоје лице - и снег, и снег, и снег...

Марина Туманова

* * *

Од љубави ће остати само стихови,
светли и чемерни редови.
У нама: наде и судбине - узлети и падови,
светиње и грехови.
Минуће дани и безброј баналности њихових:
- како се корачало, шта се носило и како,
- колико је жеља остварено с напором или лако.
Све ће то проћи остаће само стихови.
Од живих речи све ће нестати - и љуске и плодови;
сплетке и прекори, страхови.
Од љубави ће остати само стихови,
светли и чемерни редови.

** Ове песме с руског је превела Љубица Несторов уз чију сагласност су преузете из књиге Сто година љубави.*

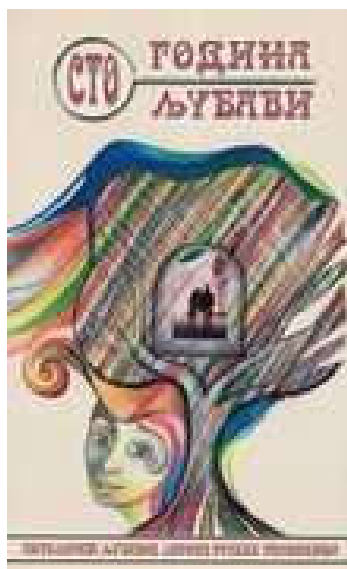

Љубица Несторов (рођ. Јовановић) родила се у Бежанији 8. фебруара 1930. године. Основну школу и гимназију завршила је у Земуну, а Филолошки факултет (групу за руски језик и књижевност) у Београду. На истом факултету је магистрирала и докторирала.

Предавала је руски језик у гимназији у Бачком Петровцу, у основној школи у Земуну и на Машинском факултету у Београду.

Поред наставничког рада бавила се и писањем уџбеника руског језика за све нивое наставе (за основну и средњу школу и нефилолошке факултете), писањем стручних радова из области методике наставе руског језика, русистике и примењене лингвистике и преводом стручне техничке и медицинске литературе.

Последњих десет година преводи руску поезију. Објавила је две антологије песама руских песникања - "Сенка туге и светлост наде" и "Сто година љубави".

Роман у наставцима | Ђуро Маричић *Крајишка трилогија - Дјечак са сунчаних брда*

7. ДЈЕДА ТОМА

С друге стране Колишта, високог брда са три врха, које одваја села, брдовите Хашане и у котлину равнице залегло убаво Потлакиње, на другој заравни брда, испод Трећег вршића, најгорња, налази се трошна кућа дједа Томе Пачића. Покривена је поцрњелом шимлом. Мален прозор и уска врата гледају према истоку. Усамљени старац никада се није женио, као ни његов млађи брат Ђуркан, чија је кућа ниже, у удолини код извора, заклоњена шумом и не види се са Колишта, са ниједног њиховог врха.

Тома живи усамљеничким животом, ријетко одлази у село, ни са ким се не дружи. Брат Ђуркан му је жива супротност, он стално лута по селима, кући долази само на спавање, а понекад ни то.

У долини, улеглој у брдо, Тома је засијао зоб. Тамнозелена житарица, већ влатала, готово да се црни у плодном долићу. Нико није знао што ће Томи зоб када нема коње. У свом великом сиромаштву, онако висок, мршав, нико није знао како и од чега тај старац, мршави пустињак, живи.

Испред Томине куће је трешња. Испод њене крошње старац ових врућих дана изнесе сточић, треножац и сједи у хладовини, одмара, броји тужне дане свог усамљеничког живота. Као да их просијава на сито болне садашњости. Дјечази, чобани, Драган Савић, Перо и Богде Будимир, гледају га одозго са Средњег вршића Колишта како одмара. Уз њега је повелики краткодлаки пас, бијеле боје, лешкари поред газде, Бјелов.

Дјечацима враг не да мира, понекад без икаквог разлога задиркују старца, изазивају га, забављају се. Тома се ријетко када наљути на њих, навикао се већ на шале и зановијетања. Понекада опет дојади му, подвикне на њих, пас се подигне, мало се удаљи од газде и залаје на дјечаке, без озбиљне пријетње, тек реда ради, мало им припријети. Ни његова пријетња као ни она његовог газде

није озбиљна. Више је то шала, покушај да се дјецу заплаши и смири, да не досађују старини.

Данас су се мали пастири забавили код Великог точка. Драган Савић је поред великог корита почео од блата правити мале куће. Равномјерно, једноличним шумом, успављивао их је жубор воде која се преко дугачког жлијеба слива у велико издужено, дубоко корито, издубљено у дебелој клади. Ту се напаја стока, хладном изванредно добром водом за пиће. Вода се прелива преко пуног корита и одлази доље низ стрмину, јарком између Будимировог јечмишта и источног руба шуме Орлине, прелази у дубок јарак благо нагнутих бокова, љескара Браје Вукомановића. Поточић се спушта у равницу сјенокоше, улива у Ријеку. Око корита је увијек мокро, стока угази житко блато иловаче. Драган је открио то блато као погодан грађевински материјал за своју забаву.

Дјечак спретно гради кућице, појату, кукурузане, колницу, ајат. Помаже се штапићима и гранчицама, то му омогућава да изгради зидове и кровове. Одједном два Драганова пријатеља схватају да је пред њима све оно што посједује домаћинство породице Савић, задивљени су, очарало их је маштовито умијеће њиховог пријатеља.

Прошло је много времена од почетка Драганове грађевинске активности. Дјечац постадоше тога касно свјесни, подигоше поглед према врху брда, оваца нигдје нема. Оне су, чупкајући оскудну траву, већ одавно изашле на Колишта, осјетиле да нису чуване и трком се спустиле у Томину зоб. Чобане обузе силан страх, потрчаше уз брдо, без даха избише на Средњи вршић. Доље је дједа Тома изашао даље од своје куће, приближио се усјеву зоби као да га жели одбранили од нових штеточина. Покрај њега послушни пас Бјелов чека, заједно с газдом, да се појаве наврх брда та три мала враголана. Без њих би дједа Томи живот био досадан, убила би га ова љетна врућина, која је прицврљила већ сада, половином мјесеца јуна, уранила, као усред љета.

Обучен у бијеле гаће и кошуљу, од конопљиног ткања, ослоњен о дугачки штап, чека дједа да се наврх брда појаве три дјечје главице, та три мала угурсуза. Овце је уз помоћ пса истјерао

из жита, затворио их у тор, који се налази с друге стране куће, на сигурном су, пустиће их тек када му се учињена штета плати. Него како, штету треба платити, треба платити ту његову сиротињу, његову муку. Очеви тих чобана су богати, добро живе, имају они чим платити.

- Тома, брате, дај нам овце, убиће нас очеви - завапио је Перо Будимир.

- Бјат! Бјат! А зар се бјату ушјев уништава? Зар се бјату квјај пјави? - нарогуши се чича Тома. Сипљиво се накашља, протисну слабо разумљиве ријечи кроз оно пар зуба.

- Тома, мили, не смијемо кући без оваца - цвилио је Бодге. Шалјивчина, једва је суздржавао смијех, знао је да је споредно да ли се шалио или био озбиљан у преговорима, с дједа Томом. Ни код Томе се није знало да ли се завитлава с њима или је озбиљан. Час се љутио, па зачас присјећао својих дјечјих враголија и доживљаја.

- Не шмијете кући, а шта их нијеште чували, ђаволи једни - љутио се помало старац.

- Тома, драги, пусти нам овце, убудуће ћемо их чувати боље - покушавао је Драган Савић ганути старчево срце.

- Нека ми Јово Будимиј донеше вајићак шенице, нека ми Душан Будимиј донеше вајићак шенице, нека ми Петај Савић донеше вајићак шенице, па ћу вам пустити овце - почео је старина уцјењивати дјечаке.

- Тома, па овце су појеле зоб, а ти тражиш шеницу - насмијао се узбуђени Драган.

- Јекао шам шеницу и биће шеница - љутито, тврдоглаво је старина замахнуо штапом према дјечацима. Пас је пратио покрет штапа, разумио је газдин гњев - јурнуо је према дјечацима.

Већ одавно је Тома погубио зубе, безуб није могао изговорити нека слова па их је мијењао са другима.

Када пас потрча према чобанима, они уплашени нагнуше бјежати преко чистине према шуми Шид, дочепаше се дрвећа и почеше се верати да умакну псу. Неспретни Перо уплашен заплака, пењање му није било омиљен спорт, подебео, имао је осјећај да ће га пас овај час зграбити за стражњицу. Крајњим напором и он се

извера на један мало дебљи буквић, попе се повисоко, осјети се сигурним.

Остадоше тако задихани једно вријеме очекујући да се појави пас, али он не стиже. Постаде им јасно да пас неће ни доћи. Нису журили да се спусте с дрвећа. Дадоше се у вијећање, што да ураде? Драган дође на једну згодну замисао, треба надмудрити Дједа Тому.

- Ми ћемо изазивати Тому, а ти Перо оди по мог брата Илију. Нека он обиђе Колишта, прође около преко Превије и дође с другу страну Томине куће, зачепи овцама клепке и истјера их из тора.

Перо је једва дочека тај приједлог, неће морати бјежати од пса, неће страховати и пењати се на дрво да се спаси. Пас је дјечацима задавао велики страх, били су увјерени да би он могао да истрчи горе на брдо и нападне их, изуједа. Знали су да је он много бржи од њих, бојали су се. Међутим пас се удаљавао од дједа Томе само десетак метара и прије него што би дошао до оазе зоби, стао би и, чим би дјечаци замакли иза друге стране брда, престајао је лајати, враћао се свом господару, срећан што је отјерао дјечаке који су наљутили његовог господара. У знак признања за обављени посао газда га је помиловао по глави. Пас је то прихватао са великим задовољством.

Драган и Богде се увјерише да пас неће дотрчати на брдо, осмјелише се, посташе дрскији у изазивању Томе. Старац није могао обуздати своје пријетње, тврдоглаво је и даље захтијевао пшеницу, љутио се, махао штапом. Пас је узалуд лајао, мали напасници су се све мање бојали пријетњи и лавежа.

Илија је био врло пажљив у обављању свог задатка. Ни пас ни Тома нису ништа примјетили. Ни дјед није запазио да трећег дјечака нема на брду, да се он некуда изгубио. А пас није знао бројати. Тек када су се на врх Колишта појавиле овце, старац је схватио да је надмудрен, само није знао која је особа извршила крађу оваца. Уморан, сагнуте главе, пошао је према кући. Тешко се вукла његова тужна мршава висока прилика, обучена у бијелу лагану љетну одјећу. Сјео је на сточић испод трешње да мало одмори од напора и врућине. Сјео је и утонуо у туробне мисли, разжалашћен због свог тужног усамљеничког живота.

Илија је био задовољан обављеним задатком, дивио се Драгановој досјетљивости, знао је да такво нешто њему не би никада пало на памет. Иако је стално био замишљен, његове мисли су биле јалове.

- Ето, свеца вама вашег, ја вас морам спашавати! - уњкавим гласом, кроз нос, рече он дјечама и упути се кући. Опет ће он сјести на клупу и непомично сједити све док га Даница не натјера да се прихвати неког посла.

Навече дједа Тома је сједио испред своје кућице. Топло вече измамило га је на двориште. Осјећао се лаган дах повјетарца, који му је расхлађивао мршаве груди испод раскопчане прозрчане кошуље. Златни колач пуног мјесеца тамо, на југу, изнад мркоплавог хрбата Грмеча, пловио је по чистом небеском своду, осутом житом слабих свјетлуцавих звијезда, обасјавао је немоћним меканим свјетлом Поткалињску долину и брда која је окружују, освјетљавао је Тому и његов сироти кућерак. Слабашно је подрхтавало лишће трешње изнад старчеве главе.

Сјети се Тома дјечака, с њежношћу се присјети њихових ликова. Сада му постаде јасно да он воли те дјечаке, осмјехну се, с понешто горчине, на помисао како су га надмудрили. Постаде му жао што и он није један од тих враголана, да и он чува овце с њима, да се игра с њима. Ето, да је имао среће да се оженио, можда би данас његов унук имао толико година као ти деранчићи, можда би и он надмудривао некога. Имао би се коме радовати, могао би се с њим надмудривати, а овако ништа, ништа неће остати од њега, ријека времена однијеће и њега и његову кућицу. За сто година нико неће ни знати да је овдје живио Тома Опачић, чије презиме народ преиначује у Пачић, тако га је лакше изговорити.

Старца је обузела нека тиха туга. Сјећао се своје далеке младости, својих дјечјих неподопштина, мисли су му се вратиле на три чобанчета. Схватио је да он њих воли, осмијехну се. Они су моји унуци, ја немам других, помислио је старцац и задовољан пошао на спавање.

8. ОРАЊЕ НА ЗЕКАНУ

Тмурни облаци Другог свјетског рата већ су били над Европом. Стизале су све црње вијести у Хашане. Забринутост се уселила у душу народа. Савићи се посебно забринуше када дође позив да Петар одведе у Бихаћ њиховог лијепог јахаћег коња Лисана, он је био војни обавезник.

Лисан је био Миланов понос, миљеник. Он је на њему побјеђивао на свим сватовским тркама у Подгрмечу, живио је за те коње више него за фамилију, они су му били оно што је највише волио. Даница би често дала кравама да нешто боље поједу, да јој дају више млијека. Милан би вребао прилику, и када она не би видјела, он је то узимао испред крава и давао коњима. Тај бијели пар липицанера био је једниствен у Подгрмечу, сви су знали за њих, од Босанске Крупе до Санског Моста, од Босанског Петровца до Приједора.

Петар је те коње куповао као ждребад. Када би се враћао са копања канала по Војводини, од уштеђеног новца купио је најприје краву да дјеца имају млијека, другу годину је купио ждријебе - Лисана, а трећу годину друго ждријебе - Зекана. Пред Други свјетски рат, породица је била већ видно економски ојачала, постала је једна од најугледнијих на простору Подгрмеча, имали су 40 оваца, 10 комада говеда, свиње, пар коња и пар волова. Почели су градити трећу кућу, за Симу, који се већ замомчио, чија се женидба очекивала.

У село, као да је падобраном спуштен, дође непознат средовјечан, лијеп мушкарац, донесе радио-апарат. Свако вече мушкарци се сакупљају код Јове Сучевића, слушају вијести радио Лондона. Хитлерова војска незадрживо напредује у Совјетском савезу, као парни ваљак гази све пред собом.

Странац се чудно облачи. На лијепо скупо одијело навукао је друго изношено, попарано. Капу не носи, од свог радио-апарата се не одваја. Ноћива како код кога, тамо гдје се затече у касним сатима, не одбија понуђени конак.

Једно вече дође у кућу Савића, вечерао је заједно с њима. Када Даница уклони са стола остатке вечере, он упали свој радио да чује најновије вијести из Лондона. Убрзо стигоше Урош Будимир, Јово Сучевић, Дане Дамјановић, Петар Кеча. Сви су жељели чути вијести из Лондона, да виде каква је ситуација на руском ратишту. Нико овдје није спомињао Совјетски савез, сви су само говорили о Русији. Милан је труцкајући се на колима пјевушио: - Плива патка плива гуска, биће ово земља руска!

Странац је говорио да ће се рат ширити, да ће Енглеска ући у рат. Људи су га пажљиво слушали. Остали су до касно у разговору. Ноћио је код Савића. Сутрадан је остао на доручку, јутро је било већ добро поодмакло када се он послјије доручка загледао у малог Марка, петогодишњег дјечака. Као да говори за себе рекао је изненада:

- Лијепа Марка, лијепа Марка, како ће га прежалити мајка? - Даница осјетљивим увом ухвати то његово размишљање, трже се као од шока, упита Странаца:

- Што то говориш? Јеси ли ти паметан?

- Лијепа Марка, лијепа Марка, како ће га прежалити мајка? - као да није чуо што му она говори, Странац понови своје размишљање.

- Што то говориш, божји човјече?

- Дај ми овог лијепог Марка, ја ћу га повести са собом у Енглеску, када прође рат доведићу ти га назад - рече дошљак самоувјерено као да је видовњак који може предвидјети све што ће се догодити на овим просторима.

- Како да ти дадем дијете? Није дијете јабука да је можеш обратити на стаблу! - Даницу прође дрхтавица.

- Одведићу га у Енглеску и вратити га живог и здравог!

- Бог с тобом како ти могу дати дијете? - запрепасти Даницу захтјев Странаца.

У прољеће вријеме постаде лијепо, у априлу наступише топли сунчани дани, идеални за орање. Земља је мирисала, жељна да се заоре прва бразда, да се баци сјеме у њу, да крену прве благодатне

клице. Лисан је већ мјесец дана био у војсци. Петар је половином мјесеца марта добио позив да доведе коња у Бихаћ и преда га у касарну, коњ је војни обавезник. Није било друге, власт је власт, мора се послушати! Живот не смије стати. Треба радити као да рата никада неће бити, треба орати, сијати...Кад нема два коња, мора се са једним. Зекан је довољно јак, може он сам вући плуг. Земља је погодна за орање, најбоља, није премакро, није ни пресуво. Не смије се чекати, половина је априла.

Петар је прегледао, иза Будимирових кућа, у Доњем и Горњем бријегу усјеве пшенице, био је веома задовољан како се она зазеленила, густо је никла, полетно кренула. Ако је суша не уништи биће пшеничног хљеба. Танки бријег је оставио за испашу.

Затим је погледао плуг, чији се очишћени лемеш блистао на јутарњем сунцу, све је припремио за орање, вагир је блокирао на Лисановој страни, Зекан ће морати орати сам. Дobar је то, снажан коњ, паметан, миран, добродушан.

- Драгане, ајде идемо орати - позвао је синчића. Ти ћеш водити Зекана.

Дјечак је изашао из куће, није се бојао мирног коња, прихватио га за узду и повео на брдо испред куће. Отац је држао на рукама плуг, да он иде само на предњем точкићу, да не пара двориште. Изађоше на њиву. Даница их је проматрала са прозора, занимало ју је како ће се њен син снаћи.

Петар притисну плуг, он утону у земљу. Драган испред коња крену равно преко њиве, отпараше прву бразду. Бразда се расипа као печени кестен. Осјетише пријатан, опојан мирис земље, чежњу за сјеменом. Орач дубоко удахну, плућа му се раширише, осјети се срећан, млад, пун снаге и жеље да ради, да троши ту снагу.

Благо прољећно сунце купало је хашанске долине и брда, обасјавало њиве, разгарало пробуђену вегетацију, појило је соковима земље. Озелењеле шуме дисале су снажно, постајале све гушће и непрозирније. Птице су правиле гнијезда, живот се размахао, огрнут плаштом тоpline обнављао се, распламсавао.

Изораше десетак бразда. Зекан је пажљиво газио по бразди, навикао се да не излази из ње, осјетио је да му водич више није

потребан, да он знаде како треба да се понаша. Одједном он се побуни, стаде, зубима прими Драгана за оватник, подиже га и стави на страну, изван бразде. Хтједе му рећи: одлази, више ми не требаш, могу без тебе.

Уплашени Драган врисну, расплака се. Даница са прозора поче викати на Петра:

- Шта радиш, човјече, пусти то дијете на миру. Одмах га пошаљи кући. Још је он мален, зелен. Није он за тај посао.

Петар полеже плуг на земљу, приђе сину, пажљиво га прегледа, видје да је неозлијеђен, много уплашен. Постаде му јасно да Зекан одбија да га неко води, научио је како треба да иде и враћа се када дође на крај њиве.

- Добро, иди кући - рече он Драгану. Овај се, оборене главе упути мајци, носио је терет незадовољства због понашања оца и Зекана. Оба их је окривљавао, Петра јер га је увалио у невољу, а Зекана што се тако непријатно нашалио с њим.

После успеха који је постигао с романом *Генијални пас Сити*, Ђуро Маричић је написао и спремио за објављивање *Крајишку трилогију*. Од овог броја, Суштина поетике ће у наставцима објавити први роман из те трилогије - *Дјечак са сунчаних брда*. Хвала аутору на поверењу.

Уредништво

Приче из заумља | Велибор Мухић

А ЗАШТО СИ МОКАР

Одувек му се свиђала слатка госпођа Тина, светла као пуслица, округла као пуфна, расна заносна плавушица с трећег спрата (он је становао на осмом). Знао је само да је удовица (тако млада, а већ удовица!, али, живот је пун "позоришних изненађења", не бира ни време ни "глумце!"). Од детињства је, од својих ујака и стричева, Милан Распоповић слушао приче о ватреним удовицама. Испадало је, некако, да су сви они имали бар по једну! Колико ујака и стричева, толико удовица! Што је најгоре, сви су, редовно, у дане недељног породичног окупљања код неког од рођака, причали о том, сасвим отворено, полушаљиво-полуозбиљно, пред ујнама и стринама. Те приче биле су као некакав додатак уз десерт!

Код госпође Тине, знао је и то, редовно је долазио лепо обучен господин, с чоколадама и кишобраном, проћелав, с уредним брчићима и с проседим залисцима као и с наочарима на грбавом носу. Али, има већ дуго како га није с њом видео на капији или код лифта, ко зна да ли су, уопште, још у вези. Ако нису, ето прилике за њега, да јој се приближи, да најзад и он као његови ујаци и стричеви, задобије "своју удовицу", и то под истим кровом, што је велика предност у време раног кишног пролећа и касне магловите јесени као и дугих снежних зима. Наводно, вреле удовице греју мушкарце као добро темперирани пећи!

Али, како јој се приближити?

Случај (један познати српски писац је написао да је "случај највећи комедијант"), понуди му решење које ни у најпожељнијим сновима није могао да добије на поклон као на тацни: сама госпођа Тина, покуцала му је на врата!

- Брзо доле, вода шикља испод судопере! - рекла је и готово га одвукла у стан.

За машинског инжењера какав је био господин Милан Распоповић, то што је вентил за воду излетео није представљало

никакву тешкоћу тим пре што је госпођа Тина имала сав потребан алат. Средио је квар за пет минута. Заједно су, убрзано, коса до косе, купили воду која се разлила по целом стану, чак напредовала и низ степениште, подмукло и тихо као и с терасе у виду широког слапа као паучинаста завеса од воде. Затим су, заслужено, сели да попију кафу са шлагом. Шлаг из бочице, он је понудио из свог џепа...

- И, јесте ли видели, драги господине, шта се све може десити усамљеној удовици, јер, на њега, на моју узданицу... ма, виђали сте га!... ма, глупо је и помислити!... где би он!... апсолутно је немогуће, да... не могу рачунати... не може се знати кад ће доћи. Ево, и сад, ко зна кад ће се вратити! Брига, њега... Оде и Бог га заборави!

"Аха, аха" - помисли Распоповић - "још је у вези с оним кућним пријатељем... прилике су ми, нажалост, умањене!"

- А све му чиним, верујте ми, али он то мало цени! Такав му је карактер, површан и несталан.

- Да, да...

- Нема га, понекад, ни недељу дана. Једноставно, нешто га задржи, на мене заборави... Понекад, чак, посумњам да има љубавницу, познато је да су често такви кад зађу у извесне године... и кад... овај...

- И кад хоће да врате прошлу младост! - упаде Распоповић осмехнувши се и сам се чудећи тој својој неочекиваној упадици која, уопштено говорећи, и није била на месту.

- О, из уста сте ми узели речи! - поскочи госпођа Тина и некако се чудно насмеши, што наш јунак процени да је "вода" већ почела да иде на његову "воденицу".

- Па питате ли га, госпођо, директно?... Хоћу рећи, ако га директно питате, шта он одговори на ваше сумње? Ха-ха!

- Он?! Не засмејавајте ме, молим вас, драги комшија, та он само трепће! Не би вам тај... ма, лукав је преко сваке мере. Он мисли да ја ништа не сумњам, али, грдно се вара! Зар се и вама исто не чини? Нисам ја од јуче а, богами, колико видим и колико

могу да смогнем храбрости и слободно проценим - нисте ни ви! Кад сте рођени?

Инжењер се, одједном, збуни: није могао да се сети године свог рођења!

Госпођа Тина, "намазана свим бојама и једном нијансом", то примети и изрече ону легендарну реченицу која урнише сваког правог мушкарца и "баца" га (уназад!) више метара:

- О, не брините, то може да се деси сваком мушкарцу!

Инжењер, прво, кад чу тај њен коментар, поцрвене, па помодре, па пожуте. Добро је разумео те њене речи, на шта су се могле односити, на... хм!... и, то на њега ни кривога ни дужнога! Хтео је да се скупи и увуче у сопствен џеп и то као маково зрно! Оно што је госпођа Тина само као алузију изрекла њему се заиста два-три... можда и два-три и по пута десило, ето разлога више за мењање бојице у лицу.

- Које сте годиште? Кад сте рођени? Ехеј! - урлала је госпођа Тина изнад његове главе.

У последњи час, некако се инжењер дозвола памети и рече годину свог рођења ишчупавши се из незахвалне ситуације.

Приметио је велико стилизовано слово "Н" на зиду, откуд, оно, ту?!

Тад госпођа Тина рече годину свог рођења. Испаде да је наш Распоповић млађи од госпође Тине "само" (у реду, можда су наводници непотребни?) осам година! Тја, није то нека разлика, ма, уопште не, ко још гледа на разлику "у том погледу"! Она је старија од њега, али је зато он знатно виши од ње - молим лепо, компензује се! У погледу жена, парирао је нашем једином нобеловцу. Нобеловац је записао: "Кад се угаси свећа, све жене су исте!" А његова мисао о женама: "Под јорган-планином, разлике у годинама су ништавне!"

Оно слово "Н" на зиду претворило се у писано слово. Играју се ђаволчићи!

- А ви, јесте ли сами, тренутно? - упита госпођа Тина упиљивши се у њега као мачка у жижак.

"Јесам ли сам! Ако се приближим теби", помисли Распоповић, "нећу бити!"

Запази њен дехолте... деколте... како се каже? Хеликоптер или хеликоптер? Плахат или плакат? Ухо или уво? Хрвач или рвач? Халва или алва? Аждаја или аждаха? Амалин или хамалин? Амам или хамам? Мува или муха? Глух или глув? Бува или буха? Руво или рухо? Снаха или снаја? Сув или сух? Кувар или кухар? Дуван или духан? Рђа или хрђа? Уапсити или ухапсити? Ималин или паста за обућу... не!... то је други научни случај!

- Ехеј! Шта је с вама, комшија?! Вичем вам изнад главе већ пола сата а ви... а ви...

- Извините - рече инжењер - мало сам се дао у језичка размишљања. То ми је као хо...

- Језичка?!... А ја... а ја...

Па се госпођа Тина насмеја оним "својим" широким осмехом препуним бисернобелих правилних зуба, три лептирића му залепршаше у доњем стомаку!

- Нисте ми одговорили, инжењеру... А ви, јесте ли сами, тренутно?

Њему би криво што га згодна удовица опомиње, још, може испасти да га она... а, уопште... то јест... хоћу да кажем...

- Јесам, госпођо, тренутно сам сам, тако је испало или, како се каже, "срећно разведен"! - направи се паметан.

Шта му је то требало?! Зашто је слагао?

Прогута "кнедлу" заједно са "шљивом и коштицом"! Размишљао је о оној њеној речи "тренутно". Та реч га је увек нервирала. Има их, још: наши простори, дефинитивно, чак шта више, помислио сам у глави, држао је у руци, на себи је имала плаву хаљину, на небу није било ниједног облачка, сузе су јој пошле на очи, гледао је својим очима. "Тренутно!" Шта уопште значи та реч? Зашто је скоро сви користе кад не значи ништа? На пример, кад водитељка на телевизији пита неког писца: "Шта ТРЕНУТНО радите?", он почне да разглаба од Коштице до Крушке, уместо да јој лепо одбруси: РАЗГОВАРАМ С ВАМА! Банално? Слажем се. Ма, све, то, у вези је... с банама! Откуд сад банане?! А на... ДА!

Оно слово на зиду, сад поче да игра. Кратко, па се умири. У реду.

Удовица је била лепа жена: пуслица, пуфна, плавушица. Баш тип-топ, ма, лик за гледање! Лице, неговано, стас - сасвим му одговара, усне - лепршавопокретне и сочне, као рођене за пољупце! На врату ни једне боре! Минђушице (што ли тепа минђушама, Боже, мој!) у облику зелених ромбоида, баш би таквима инжењер волео да се поигра! Глас... Ма, све!

Наставила је да цвркуће:

- Недавно, драги мој комшија Распоповићу, баш кад сам се спремила да изађем и одем на пијацу, ушао је и скоро ме одгурнуо. Да, онај мој... Како да кажем, одгурнуо ме и - право на воду! Ни реч да ми каже као да смо у свађи, а нисмо, ни гласа да ме удостоји! Напи се воде из славине! Толико је био жедан! Шта је јео, где је јео?! Откуд, господине, мој, толика жеђ без разлога?! Да... То је право питање: где је ожеднео! А зашто, то претпостављам: сигурно има љубавницу која га исушује! Нисам стигла ни реч да проговорим, излете он из стана као ветар. Ма, има љубавницу, сто посто! - рече госпођа Тина и...

Инжењер одједном, ма, ни на крају памети му није било, ни на пола!, само што се није стрпоштао са столице. Дохватила га је за руку и пољубила га у надланицу! Ма, зграбила га за руку као да је крофна с џе...

Није повукао руку. Није било ни потребе. Одмах му је ослободила руку. Њено лепо понашање ишло му је на руку. "Можда је осетила да је прекардашила", помисли Распоповић. "Али, није лоше, ствари се крећу у моју корист!"

- У ствари, своју сумњу да он има неког могу и да поткрепим. Не директно, али индиректно, да, и те како! Молим вас, будите љубазни па оцените сами. Пре месец дана дошао је подшишан! Само што се нисам онесвестила, мили мој господине Распоповићу! Ви бесте Милан? Добро сам запамтила. Да, дошао је под... под... под...

- Подшишан?!

- Да, и то уредно! Као из журнала!

- Па шта? А ко би могао да га шиша? Па берберин!

- Хм, и ја бих то волела да знам... Изгледа да о том господину још неко води рачуна! Био је много лепо подшишан! Неко је уложио не само занат, него и љубав! То је било очигледно! До тад, шишала сам га ја! А сад, молим... још неко га је шишао, али ко?!

- Ко?! - излете му.

- Да, право питање: ко?! Очигледно, још неко осим мене! А ко него љубавница! Док га је шишала, ожеднео је! И тако се недолично понео према мени! Није ме примећивао! Гњавим ли вас? У реду. Понављам: али ко?

"Утолико боље", закључи наш јунак, "више простора за мене. Што се мене тиче, тај неко може да се ошиша и на нуларицу, марим ја! А, колико се сећам, није ни имао неку косу!"

Поново је пружио своје похлепне руке да дохвати његову надланицу (кад су јој руке тако жељне, шта ли је тек с њеним удовичким уснама?!) али, био је спреман: на време јој је онемогућио тај јевтин и провидан "удовички маневар": прво рука - па глава - па оде цело тело! Све то, у реду, и он је за то, то му и јест крајњи циљ, то јест као што је судбина мужјака богомољке - да буде поједен. Боже, не! Не може се рећи "богомољка", то је, онда, нешто друго... да буде поједен!... али... али мора, поступно! Корак по корак, прст по прст! Па, забога, ми смо цивилизовани, потомци великог Тесле, Пупина, Миланковића.

Али, она га прекиде:

- Хоћу да вам се достојно одужим, драги мој Распоповићу. Јесте ли... јесте ли за... јесте ли за један брз... јесте ли за један брз КОХ ОД ГРИЗА?

Само што се није сру...

Те њене речи "одјекнуле су као бомба у спарној трпезарији!"

Кад је то изрекла, говорећи ред-по-ред, реченицу-по-реченицу, а док ју је пажљивио слушао не могавши да се сети да ли је и ако јест где је запазио ту стилску фигуру, очи су јој играле "као на зејтину", румен језичак у топлој усној дупљи, палацао је као змијски језик оне змије која је Еву онако омамила и... и... дабоме...

- Па, може, кох... КОХ - и сам се зачуди како тако брзо, лако,

обично, као да му је то ко зна који кох у виду награде и заслужног решења!

Нешто се чуло у ходнику, али госпођа Тина не обрати на то дужну пажњу, а он се уплаши и помисли: АХ, САМО ДА НИЈЕ ОН! САМО ТО НЕ! Па овде, већ смо код КОХА! Срећом, лажна узбуна, непотребно узнемиравање, погрешна прогноза.

Љубазна госпођа Тина му је припасала кецељу, дала му да мути жуманца, а она је мутила беланца. Запослила га је као да је његова жена.

Идила! Не би боље ни онај Француз Русо ни онај Србин Веселиновић!

Заједно су стављали гриз и БРОЈАЛИ колико кашика је потребно да... и тако редом...

Док је бројао, гледао је у оно слово на зиду: од слова "Н", сад је постало слово "М"!

Па су загревали млеко са шећером да прелију кох, без тог кох није кох, а с млеком, кох је кох, али никако нису могли да пронађу шипку ваниле коју је госпођа Тина хтела пошто-пото да стави у прелив. Чак су... А онда...

Онда се зачу звоно на улазним вратима, инжењер опет помисли на ЊЕГА, али, преварио се и замало што се није онесвестио: у стан је ушетала госпођа потпуно иста као госпођа Тина! Као јаје јајету! Држала је (у руци!) криву шипку ваниле!

- Доле је процурело, Тино, шта сте то направили вас двоје? - рече придошлица.

- Дозволите, инжењер Распоповић... Милан Распоповић... А ово је моја сестра близнакиња, станује спрат ниже, испод мене.

Он пружи руку.

- Тина - рече плавуша и даде му ванилу.

- Како?! И ви се зовете Тина?!

- Да, па ми смо сестре близнакиње - рече Тина.

Тина се на то само насмеја, разумела је збуњеност господина инжењера, па свако би се збу...

Затворио је очи и, кад их је отворио... Боже! Више није знао ко је Тина... а ко Тина!...

Па ипак, једна од њих рече:

- Драги господине Распоповићу, хоћете ли...?

Не зна шта га је питала, али је сад, по интонацији, бар, знао ко је Тина... а ко Тина...

Кох је успео. Ни несладак ни пресладак. Ни пресув ни превлажан, кох и по! Мирис ваниле је заносио!

Осећао се заносан мирис оне шипке ваниле, то га је вратило у срећне дане младости кад је мајка господина инжењера још била у сна... и правила му...

Јели су, утроје, ћертали двоје по двоје, тј., троје по... мало сам се заплео! Начин како су држали тањириће, кашичице - као да је у питању неки ритуал који се могао предвидети, као да је за то ћертање постојала некаква партитура, "соната за кох"! Тако је осећао у "гриз дуру"!

- А ви, јесте ли сами, тренутно? - рече она друга Тина, она с друкчијом интонацијом, баш друкчијом, она која је стопостотно личила на прву, праву Тину.

Господин Распоповић се не мало зачуди, то јест, много се зачуди. Како то да исто питање буде постављено, а прича уопште није "вукла" на научну фантастику, напротив, била је сва од... од... млека и гриза! Исто питање му је поставила и Тина број 1! Како-како-како, какотало му је у гл... пардон!... у глави је непотребно, не може у колону да какоће!

Ако, уопште, какоће!

Како је то могуће и, даље, на шта ће све то... итд., итб. (ближе!)... иза (изи-)... ЋИ!...ћи!... ћ!...

Џабе се уштиную, није спавао! А онда...

Онда се зачу звоно на улазним вратима, инжењер поново. Не, грешка, није звоно, какво звоно! Него...

Звуци у ходнику, "глупи звуци", како би написали они писци који би да испадну паметни. Дакле, само: звуци. Инжењер није могао да их одреди, али су све троје као на знак погледали према улазним вратима која се, гле, сама отворише и, као у Сезановој пећини... и... не СЕЗАНОВОЈ, СЕЗАН је сликар већ Сезановој... и... тамо где је трљана она чаробна лампа... и...

- Е па, драги мој господине Распоповићу - театрално рече прва госпођа Тина - најзад! Он! Он! ОН! ОООООООН!

Распоповић погледа трљајући очи и - виде ПСА! ОН је био ПАС! ПАС који се вратио кући, а чије је одсуство толико нервирало госп...

Не љубавник већ пас!

Уредно подшишан!

Што је јуришао на славину!

Још једном протрља очи...

* * *

- Шта ти је, Милане, шта си запео с тим трљањем капака, добићеш конјунк...?!

Био је то глас његове жене, његове драге Драгиње, рођене жене!

А све оно, две госп... па вентил и како је во... па пааааас... једна Ти... па друга Ти... све... т... т...

Све то беше, само, сан...

Само САН...

Све... све... само... само... САН... САН...

Све то беше...

И промућурном господину Милану Распоповићу се журно склапају (очни!) капци и он се брзо, журно, окреће и жури... поново у сан... жури, жури... у сан, у сан... који, оно, спрат беше?!... беше ли... или...

У том тренутку, чује се звоно на инжењеровим вратима и инжењерова жена Драгиња полази да их отвори:

- О, то си ти! Откуд ти тако рано?! - пита Драгиња Милана који стоји пред вратима и који се, тако изгледа, ЧУДИ што му је врата отворила његова жена.

- А зашто си мокар, од чег си мокар?! - пита га.

Инжењер ништа не говори.

Он већ будан спава...

Иде право према кревету. Кревет га вуче, вуче у... или на... или према... или... испод судопере...

Који, оно, спрат беше?!

Сврљишки јав | Радослав Вучковић

ИЛИНДЕН

Илинден. Војводе видају ране.
Бесни коњи њиском запараше сан,
моме расплићу косе, преклињу дан
да им сватовским јутро сване.

Низ Вардар некрсти спалили села,
из мука тмули васкрсава глас:
у огњу је смрт, у огњу и спас,
за расуте кости и трошна чела!

И сину муња на тврдом длану,
стеже песница, мишица плану;
из ока прснуше спржени угарци.

Запиташе зурле на пиринској страни,
с Мечкин камена ударише тапани,
Крушевом тешкото заиграше старци!

ПОМРАЧЕЊЕ, ПОНОЋ

Отежалу земљу голем пламен лиже:
у оцу заспало прошло и будуће.
Устајале воде врели ветар бије:
кроз памћење мутне реке теку.
Помрачење ума замрачило небо:
непознату наду деца у сну таје.
У скровитом хладу јављају се жбири:
све људско и мушко заклопила поноћ.

ЈАВ

Очекивали смо
гласове коњаника,
слушали
јав ждребица.

Око глава
змија се увијала.

Да се смејемо
смо хтели:
спречи нас разум.

Да убијемо
смо хтели:
спречи нас лудост.

ЗАВИЧАЈНА

У рало се перо преметнуло
да преорем поље нишевачко
а стрицу ми црно испод нокта.
На глави ми жито изникнуло,
а сестра ми снопове везује.
Тимок ми се у очи улива,
а очеве њиве поплавило.
Земљу мајком, а мајку ми крије.
На северу зар болујем јужно.

ПРЕД ОДЛАЗАК

Многе су ноге
ову бразду газиле,
љуће се звери око ње спориле,
питомо биље у обиљу
зборило и корило,
многе је руке плодиле,
мој праоче.

Да л' отићи ил' остати,
запевати ил' проклети
кад при звезди породи се,
покрај друма утабана
до амбара и подрума,
земља мати.

Браздом стати и убрати
жути дукат сиромаша
ил' отићи и остати
много лета без годета,
мој праоче.

ПРЕД ПОВРАТАК

За све ове године
нико не уби тврдоглаву аждају
и не узме цареву кћер
(нико не стави прст
на ороз, на образ).

Све ове године
сити остадосмо гладни,
као девет гладних година,
мој праоче!

САН

Заволиш
две следе птице.
Поверујеш
у два значења пепела.

ЖИВОТОПИС

Радослав Вучковић рођен је у Нишевцу (источна Србија) 1949. године. Дипломирао на Филолошком факултету. Пише поезију, кратку причу и преводи са македонског језика. Један је од оснивача и уредника часописа *Бдење*.

Објавио је следеће књиге поезије: *Три срцоказа* (Прокупље, 1970); *Са пештерских источника* - коаутор (Пљевља, 1987); *Корени и корови* (Чачак, 1988); *Бунила* (Београд, 1990); *Тавни наук* (Ниш, 1994); *По распећу* (Младеновац, 2000); *Радовање и играње* (књига за децу) - коаутор (Ниш, 2002); *Источно тројство* - коаутор (Београд, 2007); *Бдења и буђења* - коаутор (Сврљиг/Књажевац, 2010); *Песме* (Сврљиг, 2011); Превод драме Атанаса Вангелова *Неодређене личне заменице* (Сврљиг, 2012).

Превођен и награђиван.

Живи у Сврљигу.

Поетски времеплов

Станислав Винавер

умро 1. августа 1955. године

НЕ

Не чујем грозд звукова:
Тек само дубок призив,
Тек само цвилећи цик.

Не видим руб видљивог:
Тек луде очи грознице,
Тек мудри занос плавети.

Не слутим ток истине:
Тек само тупи очај,
Тек пуко надахнуће.

Не схватам људски смер:
Тек потпун пораз,
Тек ликујуће славље.

Не живим тајним смислом -
Тек само бунилом вечитим,
Тек само ведрином вечитијом.

Раде Драинац

рођен 4. августа 1899. године

РОДНИ БРЕГ

На песковитој падини нишу се тује;
Под њима бујни мравињаци,
Често, овуда, нечујни кораци
Глувих ноћи до колена газе,
А који пут, кад дуну олује,
Зеленом долином, све до планинског ждрела,

Глас неке кобне птице зору помрачује.

Неки крупан, црвени цвет
Расте испод мрких сеника,
Као кандила шумском богу.
Са тог сам брега, давно, одлутао у свет,
Те не знам дал и још у којој брезе
живи слика
Мог прозоблог детињства,
Светачких и босих ногу?

Рабиндранат Тагоре

умро 7. августа 1941. године

БЕГУНИЦА

Задрхтаћу без сумње
ако се икад будемо срили
у другојем животу,
у светлости удаљеног света.

Заустављајући се,
препознаћу твоје очи,
тамне као јутарње звезде,
и знаћу да су припадале
заборављеном сумраку
пређашњег живота.

Рећи ћу:
чар твог лица није само у томе,
у њу се уткала жарка светлост
мога погледа при сусрету
који се не памти,
и моја љубав јој је дала
тајну која се изгубила.

Александар Блок

умро 7. августа 1921. године

ОНИ ЧИТАЈУ ПЕСМЕ

Види: помешах све странице
Кад ти у оку бехар сину.
Велико крило снежне птице
На ум ми вејавицу рину.

Чудан је био говор маске!
Разумеш ли га? - Можда... Ко зна!
Ти знаш да су из књига - скаске,
А да је живот - само проза.

Ал су за мене неразлучни
Од тебе - ноћ и речне тмине,
И колутови дима лучни,
И пламенови живе риме.

Не буди ни ти строга са мном,
Не мами, ако знаш за бога,
По сећању не царај тамном
Другчији - онај страшни - огањ.

10. јануара 1907.

*Превео Миодраг Сибиновић

Херман Хесе

умро 9. августа 1962. године

ЉУБАВНА ПЕСМА

Хтео бих да будем цвет крај пута,
а ти да наиђеш низ долину,
да ме узбере твоја рука,
и вечно ме узме у својину.

Хтео бих да сам и вино рујно,
да ти потечем грлом белим,
па - кад се слијем с тобом бујно
тебе и себе да исцелим.

Бертолт Брехт

умро 14. августа 1956.године

СЕЋАЊЕ НА МАРИЈУ А.

У сенци шљиве време стало тихо,
Био је плави септембарски дан
И бледу, мирну драгу ја сам њих'о
У загрљају, као тихи сан
На летњем небу лежао је меко
Над нама облак. Гледао сам њу.
Био је бео и много далеко
Тај облак. После није био ту.

Дани су прошли, месеци протекли,
Низ реке плови и добро и зло.
можда су људи шљиве све посекли,
А питаш ли, да л' беше љубав то?
Ја ћу ти рећи: не сећам се ничег,
Па ипак, знам шта мислиш, знам то, да,
Ал' стварно више не знам њено лице,
Знам само још: пољубио сам га.

Растко Петровић

умро 15. августа 1949. године

ИВИЦОМ ПООВОГ ГАВРАНА

(Покушај најслободнијег превода)

Да ли ко зна,
Да ли ко зна,
Да ћу умрети за који дан,
И да походићу божији стан;
Да ли ко зна
Чему сва жалба мога сна,
Да ли ко зна?
Да ћу умрети за који дан,
Загракну гавран вран:
Човече који умиреш,
Да ли ко зна?

Да ли ко зна
Да тужба у мом срцу спи;
И да краљеви и да краљице,
Помрећемо заувек једном сви,
Да ли ко зна:
Човече који умиреш?

Чарлс Буковски

рођен 16. августа 1920. године

НЕМА ПОМОЋИ

Постоји место
У срцу које никад
Неће бити испуњено.

Простор

Чак и у најбољим
Тренуцима.

Знаћемо то
Више него
Икад.

Постоји место
У срцу које никад
Неће бити испуњено.
И
Ми чекамо
У том
Простору.

Душан Радовић

умро 16. августа 1984. године

ЧУДНА СЛИКА

Насред једног чудног рама
Указа се слика нама:

Кроз кишу што пада, пада,
Лети птица понад града.

Ал кроз тренут: нема више
Ни те птице, ни те кише.

Из истог рама сада:
Сија сунце изнад града.

(Још да додам: слику ову
Сви сем мене прозор зову.)

Федерико Гарсија Лорка
стрељан 19. августа 1936. године

А ПОСЛЕ

Ишчезавају
лабиринти
што их време ствара.

(Само пустош
остаје.)

Ишчезава
срце,
извор жеља.

(Само пустош
остаје.)

Илузија зоре
и пољупци,
све ишчезава.

Само пустош
остаје.
Пустош
валовита.

Никола Шоп
рођен 19. августа 1904. године

СВЕТИЉКА ЗА ЊУ

Од модрине неба стакло за њу ливам,
И везем га срмом звијезде поноћнице.
Од бдјења пламен кујем и окивам,
Опаљено ми је њиме тамно лице.

И покров црни кројим од плашта своје сјене,
Да свјетилку прекрије кад пође да спава.
У копрени оној препознат ће мене,
Лик мој, што га зора на зид оцртава.

И тугу своју претварам у плавог лептира,
Са очима влажним од суза или росе.
У поноћ да око ње савије лијет мира
И умирући утоне у мрак њене косе.

Сима Пандуровић

умро 27. августа 1960. године

У КОЛЕВЦИ СНА

Кад сунце зађе, и покривач плави
Звездане ноћи, вече топлог јуна
Падне по пољу и врх цветних круна,
А жути месец на небу се јави,

У мојој души шум уморних трава
И трепет лишћа у дисању ноћи
Шире сан један сугестивне моћи,
Један сан што се чини да је јава.

Један сан, који сјај месечев злати,
Јавља се, чили, повија онако
Како мирис дуне пољанама лако,
Како уздах ноћи кандилке заклâти.

И с бојама које упија лепота
Ноћи, овај свет се с другим светом слива
У меку слику задовољства жива,
У живот једног сна и сан живота.

Тада мирише доба раног маја;
И као да се, неприметно, просто,
На Идеал што је у сећању ост'о
Наставља тихо један сан без краја.

Јохан Волфганг Гете

рођен 28. августа 1749. године

МОРСКА ТИШИНА

Мир дубоки водом влада,
непомично море ћути;
низ пучину глатку свуда
гледа лађар забринути.
Нигде ветра с једне стране!
Смртни покој, страшан, ледан!
У даљини грдној тамо
не миче се вал ниједан

Душан Матић

рођен 31. августа 1898. године

ПУНЕ СУ ОЧИ НОЋИ

Пуне су очи ноћи
Пуне су ноћи тог грозног црног месеа људског
У тој узалудној чаши где смо ми само живац ватре.
У барци пуној крви кад пева најзад голуб први
Њихову светлост дај ми за врући врисак ових звезда.

А ја ћу ти дати парче по парче наше лажи
А ја ћу ти дати прегршт по прегршт ове неме страсти
А ја ћу ти дати капљу по капљу ове мртве дражи.

Збирка кратких прича | Ранко Павловић *Карењина и Вронски у задимљеној крчми*

Припремила: Јелена Глишић

ПРОМИЈЕЊЕНЕ ПРИЛИКЕ

Када је М. почињао по часописима да објављује своје прве пјесме и кратке приче, Б. је био чувени писац. Додуше, мање читан, али књиге су му штампане у тврдом, често у кожном повезу, откупљивале су их у великим тиражима установе и предузећа, био је члан Идеолошке комисије Централног комитета гдје је имао и своју канцеларију (ма, какву канцеларију, кабинет!), обраћао се делегатима на конгресима самоуправљача, давао изјаве за новине, често гостовао у радио и телевизијским емисијама.

М. је настојао да му се приближи. Одлазио је на његове књижевне вечери и на јавне трибине на којима се обраћао грађанима, читао његове интервјуе и досадне књиге, најављивао се у Комитету његовој секретарици, писао му писма, али све узалуд. А желио је само да Б-а замоли - јер је знао да он то може - да помогне у обезбјеђивању новца за покретање новог књижевног часописа за младе.

За петнаестак година прилике су се сасвим измијениле. М. је постао један од најчитанијих и најутицајнијих савремених писаца, добио је многе престижне награде, постављен је за уредника угледне издавачке куће и изабран за предсједника Удружења књижевника. У међувремену Б-ова слава је блиједјела и ријетко ко га је више спомињао.

Једног дана Б. покуца на врата скромне М-ове канцеларије. Када отвори и провири унутра, лично је на споменик тек скинут с пиједестала. М. смјеста устаде и понуди госту да сједне у излизану, давно расходовану фотељу. Чекајући да дође до даха, јер је канцеларија главног уредника била на четвртом спрату и до ње се морало пењати уским степеништем, М. га сажалјиво погледа.

Нисте морали да долазите, рече. Требало је само да ме позовете и ја бих дошао до вас. Вјерујем да бисте нашли времена да ме примите.

КАРЕЊИНА И ВРОНСКИ У ЗАДИМЉЕНОЈ КРЧМИ

У балској хаљини коју не треба описивати, јер је то на непоновљив начин учинио Лав Николајевич Толастој, Ана Карењина ушла је у задимљену крчму, стала крај шанка и поручила велику криглу пива.

Који тренутак касније ушао је гроф Вронски, смркнут као ноћ којој је пред носом затворио врата крчме, па је и он пришао шанку и стао уз Ану. По изгледу њихових лица лако се могло наслутити да су се малочас око нечег спорјечкали у балској дворани, па једно за другим истрчали напоље. Вронски је поручио вотку, испио је у гутљају, спустио чашу на шанак и погледом дао знак конобару да је поново напуни.

Идемо! рекао је љутито Ани, након што је испио и другу чашу вотке.

Иди и застави кочију, рекла је Карењина, подигла тешку криглу и пиво је, као клопарање празних вагона, заклокотало низ њено грло.

Кочију?! зачудио се гроф Вронски. Зашто кочију када имамо повратне возне карте?

Ана Карењина је стрелице љутитог погледа зарила у његово лице.

Никада више возом! застругао је унутрашњу страну њеног грла глас оштрији од змијског псика. Докле ћу ти то понављати?!

Опет је нагнула криглу с пивом, да накваси осушене гласне жице, док је Вронски из џепа вадио ситниш и спуштао пред конобара, чекајући када ће му главом дати знак да је довољно за подмирење рачуна.

Зар да ми точкови вагона опет повуку рубове хаљине?! бијесно рече Карењина и главом Вронском показа према вратима испред којих су у краћим размацама промицале кочије.

Прије него што је гроф успио да за собом затвори врата, у крчму се из влажне ноћи увукао злокобан звиждук локомотиве.

ПРИЧА О ГУМИЦИ КОЈА ЈЕ ЈЕЛА ТУЂЕ МИСЛИ

Једном је неко у школском дворишту нашао ђачку перницу. Кад ју је отворио, видио је како у њој поскајује живахна оловка. Истина, била је мало затупљена, али пошто је крај ње, жељно fine липове талашике из њеног тијела, зијевало оштро шиљило, знала је да ће и она ускоро бити подоштрена, па није била забринута нити је падала у депресију.

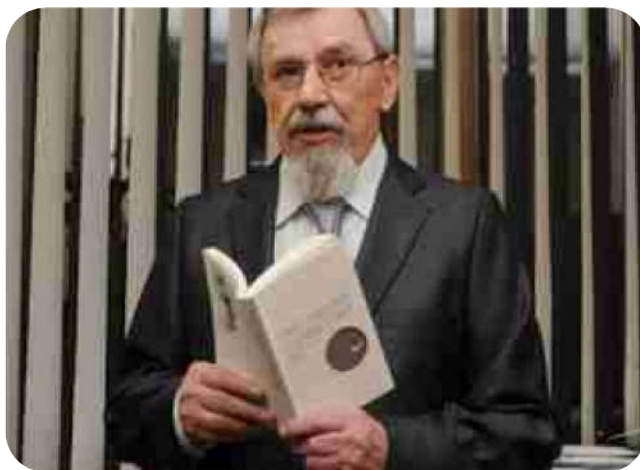
Крај њих је, блиједа као болесна мјесечина, мировала гумица. У први мах изгледало је да је мртва, али када се налазач мало боље загледао у њена стиснута уста, видио је да се једва примјетно отварају и затварају, као да желе да усркну мало ваздуха и да се домогну каквог словца које би заколало њеним крвотоком и вратило је у живот.

На перници је стајало име ученика. Знао га је. Добар малишан, мислио је. Отац му је технички цртач у пројектантском бироу, а дјед писац који пише пјесме и приповијетке. Одлазио је код њих на кафу и видио да обојица каткад користе дјечакову гумицу, јер отац црта техничком, а дјед прво пише графитном оловком, па онда своје текстове уноси у рачунар.

Могоао је налазач да однесе перницу са гумицом дјечаковој кући, али је сматрао да је боље да прво оде до болнице, јер ће тамо можда вратити гумици живот који је тек у назнакама још дрхртурио у њој.

У посљедњи час сте дошли, рекао је љекар када је уз помоћ неколико најсавременијих апарата прегледао гумицу. Да сте стигли само који минут касније, испустила би похлепну душу. Знате, наставио је, она се храни туђим мислима. Једноставно их гута остављајући иза себе оно што би Стари Латини назвали *Tabula rasa*. Ова је, загледао је рендгенске снимке, појела много несувислих мисли и од тога јој је позлило. Мораћемо хируршком интервенцијом да одстранимо то из њене утробе.

Видите... заустио је налазач, али је одлучио да наумљену мисао задржи за себе, јер - шта се љекара тиче што је дјечаков дјед почео да пише нову приповијетку?!

Афоризми | Слађана Косић

- Умем и те како да оплетем. Кад се ухватим у коло.
- Моје дете обожава џигерицу. Једе ми је сваки дан.
- Ако жене мисле да пут до мушког срца иде кроз желудац, циљају превисоко.
- Сви нешто иду на дијету. Ја људима идем на живце.
- Рекао ми је не сери. А мени жао да га оставим гладног.
- Каже за себе да је тежак човек. Ја ипак видим да је само дебео.
- Има жена које су и ненашминкане премазане свим бојама.
- Показала бих му ја његовог бога да није атеиста.
- Шта привлачиш, то и свлачиш.
- Паре на сунце! Мораћеш сачекати да ми сване.
- Нисам алкохоличар, али бих те радо отресла с ногу.
- Чекала сам принца, али је коњ био бржи.
- Неким људима једино њс шоља зна право лице.
- Дављеник се хвата за сламку. Давитељ за врат.
- Не чекам свој воз. У Србији и будућност касни.
- Срби су накриво насађен народ, који у сваком моменту верује да је у праву.

- У мутној води се ни чист образ не види.
- Живот се не купује. Али уме јефтино да се прода.
- Нашла сам се на раскрсници живота. Вртим се у кружном току.
- Не треба ми ништа. Тога имам пун кофер.
- Ако жену не помазите као маче, угришће вас као пас.
- Љубав је партија у којој сви варају. Мушкарци да би добили, а жене да не би изгубиле.
- Одлучила сам да уђем у банку. Наоружана.
- Не занима ме туђе мишљење. Једва и са својим излазим на крај.
- Док су нас родитељи шамарали, имали смо образа.
- То што сам Војвођанка, не значи да ми је све равно. Криве су ми ноге.
- Проблем глади не решавам празног стомака. Ето зашто сам дебела.

Цитати

® Човек не смешта свој живот у књиге. Тамо га проналази.
(*Краљевски читалац*, А. Бенет)

® Када се човек истински заљуби, то је збиља откриће нове хемисфере. (Ван Гог)

® Живот је лутрија у којој су видљиви само добитни лозови.
(*Девојка са поморанџама*, Ј. Гордер)

® Један индијски мудрац је рекао: атеизам је неверовање у дивоту сопствене душе. (*Замак у Пиринејима*, Ј. Гордер)

® Узми сва уживања из свих сфера и помножи свако бескрајним годинама-више вреди један секунд неба. (*Пуна живота*, Џ. Фанте)

® Не згази те оно у шта сумњаш, већ оно у шта верујеш.
(*Маскарада*, Б. Лукић)

® Ја сам у животу увек волео да љубав слушам и миришем.
(*Прва љубав*, М. Лигуори)

® Људски дух је калеидоскоп састављен од милиона огледалаца која, у зависности од тога где светлост пада одржавају цео спектар боја. (*У потрази за савршеном срећом*, С. Монтефјоре)

® Човек са таквом ватром у очима може само једно: да заувек остане неухваљтив и веран, млад и леп. (*Лет*, В. Арсенијевић)

® Веома је чудно открити и веровати да сте вољени, када знате да у вама нема ничег што би ико осим родитеља или некога милосрднога могао да воли. (*Крај једне љубавне приче*, Г. Грин)

Припремила: Сања Живковић

Поезија наших дана

ДУГИНО ГОРОБИЉЕ

Да ли векови тутње или клизе,
гамижу шепавим ходом,
раскалашно колом вихоре,
празним обећањима узнемире,
насрћу отпадом до срама,
уљуљкују обећањима
да оглодану кост на крају дарују.
Оплоде се болестима,
играју душама ојађено,
нуде злехуду наду,
поклоне дарују профитерски,
сто година испразне сто људских
задриглих маглина,
напуне безброј неизлечивих отекина,
сможде обиље незараслих илузија,
обману васкрслу обману,
цинизмом клистире обећања,
згрудвају охолошћу замућене
прадедовске исконе и мучнине,
све то посеју за нове расплоде обезглављене.

Пландује сваки век на вештом пландишту
ширине и смиља, раскалашно,
разуларено нуди обиља
да оплемени кога је изабрао,
да дуга не пресахне у корену обиља,
пландује и чинове мења
из корења ради оваплоћења,
жели век да буде лек
и оном пре њега
јер ће векови заклопарати
па ће и Галилеј и Одисеј
имати радно време
да нове терме испишу изохипсе

директно у молекуле,
ницати, рушити, дизати, падати,
као Голгота нестати,
стићи у снеге, дићи се високо
или на дно потонути
без страха од бездана.

Ако добро немушто замумла,
склад ће се нагнути на страну,
размеђену, омађијану
па правда као трагови до пећине
омаловажене већине.

Кад мисао нагло процвета
у свеобухвату гротеске векова,
од зачетка и сумпорног котла
који се никада не хлади
јер греје свих девет кругова,
можда ће на земљи да се хлади
јер мре микрокосмос
да парадокс изнесе на крај века
свој мали кукавни ил' бујни ћивот
јер су још увек живе
и Јелена, и Клитемнестра, и Пенелопа.

~ Драгош Павић ~

АНДРИЋГРАД

Споменик поред споменика на р'јеци Дрини,
о три великана говоре нам чврсто тако.
Говоре поуздано о вјечитој истини,
тако увјерљиво да мора вјероват свако.

Сваки своје жели сачувати успомене,
да се нижу у чврстом историјском слиједу.
Остављају непобитне трагове камене,
својим постојањем не трпе нич'ју увреду.

Први великан је Соколовић Мехмед-паша,
први до султана на Порти од српског рода.
Сјећање на дјетињство и да му је мајка наша,
направи ћуприју да се њоме вјечно хода.

Други великан је нобеловац Андрић Иво,
српском књижевношћу освјетлао своје име.
Бисту му бацише што је неком било криво,
Емир их је каменградом застидио тиме.

Трећи великан је Кустурица, умјетниче,
обојицу првих великана обједини.
Андрићград, ремек-дјело ниже ћуприје ниче,
сада нам се трородно јединство уједини.

Мехмеде, Иво и Емире стубови јесте
наше историје, заслугама својим, сваки.
Похвалу народну сваку, ви заслужили сте,
духовни подухвати вам нису били лаки.

Историја, књижевност и неимарство наше
сачинише јединство тог временскога тока.
Почевши од првога везира, Мехмед-паше,
стигосмо до режисера Емира, свог рока.

Андрићграде, ти постаде пр'јестоница свјетска,
лијепих умјетности, идеје Емирове.
Трајна, баш као цар-Лазареве цркве фреска,
као све хришћанске поуке апостолове.

~ Миладин Симић ~

ТИ

Ти -
Који у мирној љетној ноћи
Посматраш звијезде небом расуте
И слушаш пјесму зрикаваца
Који ноћас разговараш
са својим анђелима и својим демонима

Ти -
Који се сматраш достојним човјека
Испиши прстом
У, још од дана, врелој прашини
Да ли су анђеоски или демонски шапати
Више утолили глад твоје душе

Ти -
Што знаш - то неће видјети нико
Сем звијезда
Које увијек тек беспоговорно жмиркају

~ Јелена Глишић ~

УМИРУЋИ ПЕСНИК

Ноћи над брезама дижу се високо
У недохват иду бежећи уз гране
Док од некуд на њих гледа жуто око
Гори истим сјајем од пожуде давне.

Сад уз врисак стиха већ мрвог песника
Јечи гора, а мудрост нам шаље небо
У капима кише заробљеног крика
Разбаштињен сан је слутњама прозебо.

Безброј нежних мисли у песми је снило,
Дрхтаве и чедне љубави безнадне,
Палом тмином душе рашириле крило

Летеле презреле у неповрат, гладне.
Даљином одлазе, јече нестајући
Дар птицама што умиру певајући.

~ Милена Ћировић ~

* * *

Да је бар круг та путања
по којој тетурамо,
натоварени сујетом
и незадовољеном страсти,
вратили бисмо се на почетак.

Да се бар разумемо
у лавиринту
набацаних реченица
искиданих мисли,
лакше бисмо пронашли излаз.

Али наше су стазе завејане,
без путоказа,
без заклона од хладних погрда,
у ваздуху само урлици
разјарених звери
у чијим чељустима крваре
наша срца.

~ Гордана Димитријевић ~

ЗАВИЧАЈ

Мој завичај су Сињачка брда
И Горанско, село што Сунце смијехом љуби
И зора дурмиторска бијела
Мој завичај је Варда и Ковиоц горди
И ноћни сумрак у ком се видик губи
Пашњаци, потоци, шуме, ријеке
Мој завичај је Црна Гора цијела.

Мој завичај је Србија,
Набрекла у роду, плодна и лијепа
Сваки крај где се са три прста крсти
И свака стопа по којој Србин ходи
И слава слави од памтивијека
Уз славски колач, свијећу и жито
Гдје се причешћује и пост пости.

Мој завичај је планета цијела
Све земље блиске и далеке
Уљуљкане у миру и љубави
Сва мора и океани
Саване, пустиње, тундре и степе
Масиви Анда и Килиманџара
И свод небески плави.

Мој завичај је Човек
Црни, жути и бијели
Птица свака што полијеће из гнијезда
И на крилима носи мир
Све што се креће и живи, свијет цијели
Мој завичај је Космос прозирни
И златни ројеви звијезда.

~ Мирослав Мишо Бакрач ~

ПРИЗОР

I

Загледана у далека брда,
дању. Са сетом у очима.
Загледана у звезде на тамном небу,
Са сновима у очима.

У души тежак камен,
У души перо лагано.
Перо чисто, малено,
Лепршаво.
У души бремене стамено.

II

Ноћно небо одише
На чудан начин.
На сетан начин.
Сањив начин.

Облаци дању буде
Осмех,
Вољу, живот, лепоту.
Облаци се ноћу не виде.
Прекрива их тмина,
Дубока и непредвидљива.
Сјајна а ћутљива.

~ Марија Богичевић ~

МЕЛОДИЈА РОДНА

Мелодија родна,
Ехо завичаја и предања -
Лепота и тајна постојања
Оваплоћене у реч из ћутања
Душе крхке, боголике.
Изњедрена
Језиком искона
Апостола песме васкрсења.

Распевана гласовима села,
Окамењена болом кад је зрела,
До глухоте онемела,
Небесима отворена,
Аскетски на срж сведена.

Ореолом речи
Дародавцу ко уздарје узнесена.

Изразом
Самотна, а смислом скривена,
Кореном у камена тајни,
Остаје гомили
Недохватна,
Али *проклијали трази!*

(посвећена поетском стваралаштву Момчила Настасијевића)

24. 05. 2016.

~ Драгана Албијанић ~

ОПРОСТИ

За све неизречено,
недоречено,
у лажне хаљине обучено.

За све скривено,
затајено,
покопано, а нерођено.

За сањано,
недосањано,
у полусновима заташкано.

За неокајано,
неисплакано,
сахрањено у прошлости...

О, буди милостив
и опрости.
Само опрости.

~ *Слава Станојевић* ~

СВЕ ШТО НИЈЕ ЉУБАВ

Све што није љубав остало је бледо
као сенке ћуте прохујале ноћи ,
угасила се светла неким својим редом
нити једног гласа, а требало би поћи.

Све што није љубав прошло је без трага
као босе стопе што их талас збрише,
повукле се речи, утопила нада
нити једне приче, не сећам се више

А требало би поћи, отовреног срца
пред неким стати, требало би знати
и негде моћи, поново моћи
љубав за љубав дати.

~ Вања Чобанов ~

ЋУТЊА

Крик грабљивице пара груди
Сан лута дахом ветра, бежи
Мождином ми кљуца, цврчак гуди
У чељустима туге песма лежи.

Будна већ се прикрада невидна
Лаганим кораком незваног госта
Под крошњом млечног пута, стидна
Заробљена у себи птица оста.

Будна ли сам или ме вара јава
Лепет крила чаробнице чујем
Руке под узглавље мећем, свет спава
И не пева она, то ћутњу наслућујем.

~ Ирена Бодић ~

Есеј

Антологичарска дјелатност Миодрага Павловића *Антолигија српског песништва*

Пише: Енеа Хотић

*Када се затвара небо
онај ко остаје без заштите
устручава се да призна страх
и не смеје се*

(Миодраг Павловић)

Ови стихови Миодрага Павловића говоре о појединцу који је остављен на вјетрометини историје да га шибају вјетрови и олује непрестане људске тежње да досегне наметнуте или потребне циљеве. Чини ми се да је основни мотив Миодрага Павловића за писање Антолигије српског песништва био - сачувати од заборава наше српско пјесништво.

Миодраг Павловић (1928-2014) је пјесник, приповједач, есејиста, драмски писац, преводилац и антологичар. Најплоднији је као лирски пјесник и есејиста – у овим жанровима је остварио своје највише домете. Његова прва књига пјесама, 87 песама (1952), означила је датум у савременој српској поезији. Била је то поезија нових тонова, новог језика, нових садржина и облика, али прије свега књига новог лирског мишљења. Ова књига је дјеловала охрабрујуће и прекретнички у развоју савремене српске поезије. Тај нови ток у српској поезији потврдиће већ сљедеће године пјесничка књига Кора Васка Попе (1953), још једно изненађење у времену када се још пјевало о ударничким подвизима и побједама у складу са соцреалистичком доктрином о задацима књижевности. И поред

срчаних отпора пјевању Миодрага Павловића и Васка Попе у њиховим првим књигама, српска поезија је изабрала нови пут пјевања и мишљења.

Павловић је од прве пјесничке књиге окренут свијету и човјеку у њему. Већ прва пјесма прве збирке Пробудим се предочава деструкцију, хаос и кошмар у свијету, а човјека види као усамљеника против кога се спољашњи свијет окренуо. Зато је страх од свијета доминантно осјећање. Сlike тога свијета су огољене и језиве, непријатељски расположене према човјеку. Спас од деструктивног свијета налази се у сјећању које иде у далеку прошлост.

Његова најзначајнија дјела су:

Осамдесет и седам песама (1952), Стуб сећања (1953), Октаве (1957), Млеко искони (1963), Велика скитија (1970), Хододарје (1971), Светли и тамни празници (1971), Заветине (1976), Карике (1977), Певање на виру (1977), Бекства по Србији (1979), Видовница (1979), Златна завада (1982), Дивно чудо (1982), Следство (1985), Светогорски дани и ноћи (1987); проза: Мост без обала (1956); драме: Пут у извесност (1963), Кораца у другој соби (1963), Игре безимених (1963); есеји: Рокови поезије (1959), Осам песника (1964), Дневник пене (1972), Поезија и култура (1974), Поетика модерног (1978), Ништитељи свадбара (1979), Есеји о српским песницима (1981), Природни облик и лик (1984), Обредно и говорно дело (1986), Поетика жртвеног обреда (1987), Говор о ничему (1987); антологије: Антологија српског песништва (XIII – XX век) (1964), Антологија савремене енглеске поезије – са С. Бркићем (1957), Песништво европског романтизма (1969), Антологија лирске народне поезије (1982).

Миодраг Павловић није увео новине само у поезији свога времена, него је настојао да на свим пољима својих интересовања и рада да свој печат. Антологичарски рад Миодрага Павловића је веома значајан. Да би се увидјела његова вриједност, потребно је дефинисати значење појма **антологија**.

АНТОЛОГИЈА (енг. anthology) секундарни документ који чини збирка докумената или извода из докумената; збирка радова

различитих аутора или истог аутора одабраних ради посебне сврхе или према посебном критеријуму. Миодраг Павловић је досљедно провео у дјело значење ове ријечи, али када се оно појавило 1964. године, изазвало је огромну пажњу јавности, расправе, отворило је многа питања. Било је чак и идеолошких оспоравања његове антологије.

Сасвим је нормално да једно овако обимно дјело које је обухватило наше пјесништво кроз осам вијекова, изазове полемике и расправе, али и одобравања. Много тога је и сам Павловић објаснио у свом предговору и тиме уствари дао својеврсно упутство како се користити овом књигом. Ни једног момента он не негира потешкоће пред којима би многи стали и одустали од овако обимног задатка који је он себи задао. У предговору, који је написао сам Миодраг Павловић, објашњава шта га је руководило при одабиру пјесама које су се нашле у његовој књизи.

Прва пјесма у антологији је народна лирска пјесма Женидба сјајног мјесеца. У себи садржи древни мотив спајања, женидбе, сједињавања. Женидба сјајног мјесеца симболизује прапочетак свијета, библијски мотив је разрађен увођењем светаца и њиховим препознавањем у стиховима.

Пјесма Сунце и мјесец просе дјевојку свједочи о сличности са мотивима у древним цивилизацијама (Египат). Наиме, мушки принцип је приказан кроз сунце и мјесец. Тројство је употпуњено женским ликом.

Цијела пјесма је испјевана у персонификацији и величању светаца, па се може претпоставити да је из тих разлога Миодраг Павловић овом пјесмом почео своје дјело које у самом наслову садржи предзнак српски. Помињањем имена Петра, Павла, Николе, Јована и Илије, српских светаца познатих у народу, Павловић жели да све пјесме које ће даље услиједити означити као пјесме које припадају српском народу. Мост српског пјесништва Павловић гради даље. Помиње имена Теодосија, Доментијана, Стефана Првовенчаног, Саве Немањића, деспота Стефана Лазаревића, Јелене Балшић кроз њихова велика дјела која представљају потврду вриједности српског пјесништва још у дванаестом вијеку.

Дијелови биографије које је Сава написао свом оцу јесу узвишене ријечи. Оне у многоме подсјећају и звуче као стихови, те их из тог разлога Павловић сврстава у ову антологију.

Павловић у првом дијелу своје антологије који се односи на најстарије народне пјесме не прескаче ни мотив о вилама, приказује их у различитим улогама. Он сматра да такве пјесме представљају сигуран доказ постојања институције паганског свештенства која за собом оставља траг у виду оваквих пјесама. Може се рећи да је у овој антологији писац заступио и дословно провео хронолошки принцип, те је пјесме редао од најстаријих преко оних које добијају на значају у доба Вуковог интензивног рада на увођењу народног језика у књижевност. Павловић је сматрао да самим тим што су послужиле Вуку као доказ да се књижевност може стварати на народном језику, да народне пјесме из Вуковог избора треба да буду заступљене у овој антологији српске поезије.

Значајан је избор пјесама из 18. вијека. Молитва заспалом господу је пјесма у којој се Арсеније Чарнојевић обраћа Богу ријечима:

*Докле ћеш, Господе, заборављати нас до краја,
Докле ће се наоружавати на достојање твоје?
Устани, Господе!*

Чарнојевић спас види у Свевишњем и сматра да народ који је повео може успјети само ако вјерује у спас Господа.

Непознати пјесник с краја осамнаестог вијека говори о испосничком животу монашком који спас од недаћа види управо у сагледавању усамљеног човјека наспрам Бога:

*Творцу треба оно дати,
А за бео свет нејмати,
Нити мисли нити воље
От данашњег дана боље.*

Стихови Милована Видаковића употпуњују замисао Миодрага Павловића.

*Видим небо отворено,
и један светли зрак.
Који се спустио устремљено
на густ неки облак.*

Колико смо сами у свијету који нас окружује! Павловић потенцира оне стихове који у себи садрже управо исконску људску потребу да вјерује, да сагледа себе у Богу, колико је немоћан да се одупре изазовима који га окружују, а уједно снажан ако вјерује и свој живот живи окренут Творцу. Чини се да су пјесме одабране са јасним циљем а то је: приказати повезаност човјека и религије, тј. поистовјећивање религије и вјере. Вјере у самог себе кроз вјеру у Бога.

“Сном је човјек успаван тешкијем...”(Луча микрокозма, Петар Петровић Његош)

Гдје се налазимо у свијету недаћа и на који начин се одупиремо свему што представља својеврсно искушење за људе? Да ли смо способни да ишта промијенимо или смо “успавани сном тешкијем”?

“Наше жизни прољеће је кратко...”(Његош)

Избором ових Његошевих стихова Павловић указује на потребу сагледавања живота у потпуности.

Живот је кратак и тежак, човјек је усамљен у односу на друге, али без обзира на кратко бивствовање на овом свијету, човјек увијек жели више, његове мисли га покрећу да ствара, воли, једном ријечју - да живи. Живот је ипак најбоље што нам се могло догодити, поручује Његош својим стиховима:

*Ко ће вјетар луди зауздати?
Ко л' пучини забранит кипјети?
Ко л' границу жељи назначити?*

Бранко Радичевић у својој чувеној пјесми Кад млидијах умрети опрашта се од живота, али га уједно и слави. И то је могуће, у зависности како се ствари сагледавају. Радичевић поручује да је човјек сам и кад долази на свијет и кад са њега одлази. Чини се да су управо ове филозофске дилеме руководиле Павловића да ову пјесму уврсти у антологију, али и сама чињеница да је ово једна од моћнијих пјесама српске књижевности деветнаестог вијека.

*Кајан ти љубим пречисте скуте,
Santa Maria della Salute.*

(Лаза Костић)

Мотив покајања пред Свевишњим и скрушеност коју треба да изазове свако обраћање Богу присутни су у овим стиховима. Павловић и бира пјесме са сличним мотивима, а ова пјесма је једна од најљепших пјесама наше књижевности.

Пјесме Војислава Илића добиле су значајно место у Павловићевој књизи. По одабиру пјесама може се закључити следеће:

- стихови имају историјске мотиве, инспирисани су турском владавином на овим просторима. То је оно због чега је Павловић одабрао ове пјесме.

*А тамо суморни Турчин озбиљно ножеве нуди,
или замишљен пуши;
На мушком његовом лицу мрачна се замрзла збиља,
А бол у крепкој души.....*

.....
*И пошто окрете поглед на зрачно пурпурни исток,
Он журно у скоку наже и оде у маглу плаву
(Јутро на Хисару код Лесковца)*

*И као прастаро гробље лиснатом врежом их крије.
Ено на суром вису урвине вековне стоје
Ко страшан, огроман скелет...Кроз окна њихова пуста*

*Сањиво шумори ветар и ниче висока трава
Суморног заорава.
(Турска)*

*Одакле долазе они? И куда вечито гредe
Тај спровод с песмама грозним?
И кога односе они у крило вечности седе
У вечерима позним?
(Химна векова)*

Павловић је Дучићеве пјесме смјестио у антологију вјероватно с циљем да их сачува од заорава. Наравно да је то случај и са осталим писцима који су нашли своје мјесто у Антологији, али чини се да је Павловић бирао оне пјесме Јована Дучића које нису толико објелодањиване по другим антологијама. Мотиви тих пјесама су усамљеност човјека у свијету који га окружује (Бор), затим, зле слутње у пјесми Мрави до пјесме *Сунцокрети* у којој метафором изгледа овог свијета проговара о Богу:

*Бог је помало све што жари;
И светлости је једна зрака
Мера и цена свију ствари!*

Свој мост поплочан стиховима наших пјесника Павловић наставља да гради кроз поетику Милана Ракића и мотиве његових пјесама. Мисаоност, поистовјећивање пјесникових осјећања са дешавањима у природи, сједињавање пјесника са природом заједнички су за одабране пјесме.

*И кад на живот мислим цео,
Који је био што и сада,
На моју душу ко црн вео
Огромна, тешка сенка пада.*

(Јасика)

Владислав Петковић Дис је такође у Антологији, међутим мотиви његових пјесама су другачији него мотиви пјесама које су претходиле њему. Има ту мотива усамљености, човјекове замишљености над судбином која га чека. То су добро препознатљиви мотиви у готово свим пјесмама до Диса, али једна пјесма се разликује од осталих .

У пјесми Можда спава мотив чежње за вољеном женом и немогућности да буде са њом је посебно истакнут. Но, ријечју *можда* пјесник се нада и вјерује да она којој посвећује стихове снива и пробудиће се у неком бољем свијету.

*Ја сад немам своју драгу, и њен не знам глас;
Не знам место на ком живи или почива;
Не знам зашто њу и сан ми јава покрива;
Можда спава, и гроб тужно негује јој стас.
Ја сад немам своју драгу И њен не знам глас.*

Натасијевић је заступљен такође кроз мотиве љубави, живота и немоћи да се неке ствари предвиде, да се на њих утиче:

*Врео се уливам,
А чудно застрепи срце,
А студим.*

*Љубећи шта ли то убијам,
Шта ли будим?
(Траг)*

Мотиви прошлости се настављају и кроз Винаверове стихове. Прича о непрестаној патњи у нашој историји дочарана је кроз стихове пјесме Вековима тице нас кликују:

*Вековима тице нас кликују
Да ум се помрачи, да душа свисне
Али богови тамно ликују
И суморно гране шуморе лисне.*

Васко Попа, Десанка Максимовић, Бранко Миљковић, Стеван Раичковић нашли су се у антологији али такође са мање познатим пјесмама. Један од Павловићевих критеријума за одабир пјесмама је сигурно био да од заборава сачува оне пјесме које имају своју вриједност, али које су мање тумачене и читане. Други критеријум би био да стиховима направи мост кроз вријеме, али оним стиховима који говоре о страдању поједница, о његовом положају наспрам живота, о његовом настојању да се приближи самом Богу.

На крају се круг затвара пјесмом Љубомира Симовића Десет обраћања Богородици Тројеручици хиландарској. Човјек је сам, а окружен другима. У тој отуђености спас је у вјери, у окретању према нечему што нас обасјава у свим вијековима који су иза нас. И кад се пати и кад се слави народ овај окренут је Богу:

*Мајко Слова и Спаса Тројеручице,
Нека наше чамце у благе луке
Из густих олуја с пучине доведу
Птице, излетеле из Твоје треће руке!*

Павловић потенцира ову мисао, не само посљедњом пјесмом, него кроз све одабаране пјесме. Тиме доказује или жели да докаже да човјек и није сам ако је спознао вјеру у себи.

*Дневи своје замрачим,
блесне видело Бога.
(Момчило Настасијевић, Речи из осаме)*

Три песме | Тања Прокопљевић

МЕЊАМ СВОЈУ ДОМОВИНУ

Селим се у земљу родну Твоју
и ја сам селица, само једна птица у броју.
Одлазим у земљу нимало моју,
хрлим ка другом чемерном човечијем роју.

И пре него што кренем далеко
неки ће ветар заструјати полако и рећи лако: “Поново се роди“
Одмахнућу руком и погледати преко,
али ћу и помислити да је то већ неко рекао:
“Роди се, поново се роди у тој земљи далеко.“

Ипак се питам, преламам и у души сламам,
лишена бићу свих идеала, обичаја и породичног дара,
у оку ће бити призор пламан,
а ја ћу себе тако да проверавам.

Сигурна сам да ћу у души умрети овог маја,
јер уместо кафе доћи ће време чаја,
а зелени ливаду замениће
мутна пучина плава.

Богата земља тад заслепеће мене,
а сјај ће раширити моје зене,
за сваки ћу успех тражити да ме потапша нека богата рука,
на длан ће стати сви идеали,
а за душу ће остати мука.

НЕЖЕЉЕНО ВРЕМЕ

Утихну ми песма с планина и мора,
утихнуше звона са неба и дола,
утихну и сага, ал' у мени снага
жели да се нада, у радост да пада.

Није данас време исто као јуче.
Оде доба давно, даровитно, знано,
ал' моје је тело данас снагом јаче
иако му срце уплашено плаче.

И руке су шире и крв ми је густа,
велелепна сам лађа човековог стуба,
а време је од жеља у море упало
и воду нам црпи - шире нам се шкрге.

Гле, у своју сам снагу цела заплетена
залутала међу сопствено оруђе,
ал' кад је људско тело здравије и јаче,
тад хуманост своју на крст желе да окаче.

Утихну ми песма с планина и мора,
утихнуше звона са неба и дола,
утихну и сага, ал' у мени снага
жели да се нада, у радост да пада.

ВЕЧЕ ПУНО ТУГЕ

Туга је моја омамљена вином
спустила руке преко мога лица,
чуди ме, плаши та грабљива птица.
Питам се које речи да потеку,
да зује, јуре преко мога врата,
да плове потом све до дуге косе,
које би речи могле да се стекну
да сузе гоне - боје се ветра.

Док тражим и молим за речи спаса,
будим и прса и стењем полако,
тад извор светла препознајем ипак
у речи која не познаје гласа.

Биографија

Тања Прокопљевић рођена је 22. августа 1971. у Земуну. У родном граду стекла је основно и средње образовање, а у Новом Београду више, туристичко образовање. У Америци је студирала енглески језик.

По повратку из Америке (1995) успешно се бави новинарством. Љубав према поезији отиснула ју је у издавачке воде. Радила је као књижевни секретар, али и директор и уредник у Издавачком предузећу *Естарт*. Насве даровита. Сада је у статусу слободног уметника. Приредила је и уредила знатан број књига.

Своју прву ауторску књигу, збирку новинарских текстова под називом *Како упецати мужа*, објављује 2002. године. Аутор је седам збирки песама: *Живоплет* (2003), *Смртник у покрету* (2004), *Славуј љубави* (2004), *Под кључем истине* (2006), *Стиховољени дневник* (2010), *Стихојављање* (2014), *Стиховање у болу и љубави* (2016).

Прозна дела: *Пулсивно као нови правац у уметности* (2009), есеј о кретањима у савременој уметности, *Исповест жртве*, документарна проза (2010), *Одушак* (2012) - роман, *Мучно доба и путеви среће* (2015) - роман.

Живи и ради у Земуну.

Књижевност на дијалекту | Душан Ђорђевић

Уф, што је бија убав

Смејемо се како луди на брашно, све док ме јед'н д'н Јован не уфати за руку и јако стисна да ме арно заболе. Ја се усекна. Погледам, а он блед како месец у некрстени дани. Играв му уста, очи ц'клив како на мачора у сечку.

- Што ти је, што ме стискаш?

- Дане, волим те!

Уф, дзвер ниједан, што ме оплаши. Как'в глас?! Како шамар к'д те опали преко очи, па ти падне мрак и однезнајеш. Срце ми залупа како звоно пред узбуну. Море, извезди се. Једва се прибра и сас мерак исплази.

- Ма немој!

- Стварно, Дане, волим те штомогајеће, и повише од тој. Морам да ти кажем, не могу више да издржим. Жар се распали, изгоро, готов сам!

- Слушај, Јоване, несам ти ја за измотавање, нађи си другу - окренем се, па дом, а нал'не тропав ли тропав по калдрму од бес.

Уф, каква сам била тој вече! Како паприка врзанка. Сулимен љута. Да ме је неки лизнаја, отруја би се. Бесна и љута, не на Јована, на мене. Он догодине завршава школу, а ја, еве, ће напуним осамнаес године. За љубав ли сам? Море, што па да несам! Одјемпут како к'д ми пукна нешто пред очи, како к'д се отворише небеса. Несам била свесна колко сам волела Јована. Што побегна? Што ће помисли Јован? Да л' ће искочи сутра? Несам била глупа, знала сам да прекрстим и кога треба и кога не треба, ал ако сам знала што ми бидна, Бог да ме утепа!

Било како било, ће се направим улава, како ништа да се неје десило. Ако не дође, леле, за утепување сам. У руке ми беше голупче. Држа га чврсто. Засврбеше ме, пусте остале, б'ш к'д не требаше. Отворише се, голупче искочи и побеже. Уф, уф, луда ли бе? Што ме акна у тил? Што направи, мој увис напрчен нос. У нос му се не нашло? Како ће издржим до сутра? Мир несам имала. Цел ноћ

на клинци сам седела. Свртка ме неје држала. Долазеше ми да рипнем у бунар, ал к'д помислим на Јована и на његову снагу дођеше ми да га сас руке затрпам.

Што је имала једна топола позади школу. Високи чат'ли, штрчив дури до небо. Обловата, дебела, несмо могли сас руке да гу обуфатимо. На њум, и големо и мало, и старо и младо, капу је скидало. Да је знала да збори... Историја на срећну и несрећну љубав у Врање била би исписана. Туј, око тополу, смо се сваки д'н играли. Ал, дође време к'д ми за играње не беше ич станало. Станем пред њума, прекрстим се, помислим на Јове, узданујем: слатак, мил мој Јове, почешај ме куде ме највише сврби. Дођи, бе, будалче, знајеш ли што те чека? Жарчики што се спуштав одозгор, па лазив све до малечко пршче на ногу. А он, нит га има дан'с, нит сутра, нит после. Сигурно се је наљутија. Мислија да не га волим. Почела сам ноћу да не спијем. Вртеше ми се по главу свашта. Што да правим, а да не погрешим? Отиднем куде тополу, цабе, нема га. Узнем ношче, изрежем на кору срце и унутра ставим слова Ј и Д. Ако дође ће види. Неје слепча. Ал, нема га. Месец дана је прошло, а од њега никакав абер. Како у земљу да пропадна.

Уф, што сам волела да седим у башчу и плетем фусикле за зиму. Тате ми доносеше много убаве вунице из туђе земље. Све што би заискала створило би се. Неје смело на његово гугуче ништо да фали. Колко пут док ме је милуваја?! Слузе су му текле низ образ од срећу што ме је имаја. Много ме је волеја.

- Да ми ти, ћерко, осветлиш образ - само тој збореше.

Седим такој јед'д д'н у башчу до бунар, малка плетем, малка се играм сас мачора Буљка, к'д ми текна да запевам. Много сам волела наше старе песме. Имав си душу, киптив од чежњу, љубав голему. Пуштим глас. Који глас?! Мртав да се дигне! Расипе се преко ћеремиде на околни сокаци, па право у башче да размава пилчики и закачи се међу јорговани.

*Кога те је мајка родила,
на кога је оком гледала:
Да ли на сунце сјајано?
Или јабланче танано?*

Дзвнила је башча. Занесем се, па како на славу пред гости, запевам како никад до т'г. К'д, од улицу, прелете дувар, мушки, сладак глас:

*Бре гиди, џанум, Данке,
Данке, бела Врањанке!*

Јованов глас! Падна од шамличе. Несам могла да се дигнем. Мој Јован! Дошја по мене, значи, још ме воли. Теше да испрснем од радос. Брго искочим на капију, ал не беше никога. Леле, сањам ли, зборим сама сас себе како залуда Марија. Да несам улава? Отидо ли од руке? Теше да заплачем, к'д манем очи пред капиџик и има што да видим - савијену артишку. Узнем гу, рука ми се тресе како на пијаницу, рано сабајле, пред прву чашку. Отворим и добро задзрнем. А оно, написано сас крупни слова, очи да ти истера:

*ДОЋИ НАПРИВЕЧЕР КУДЕ ТОПОЛУ.
ЈОВАН ИЗ ДОЊУ МАЛУ.*

Стиснем артишку, ставим на груди, жмурим, не гледам. Жмарци ми проодив, растопи се како коцка шићер у детињи уста. Отворим поново и читам. Ситку немам. Сакријем се у башчу, позади ора, одзрнем да ме никој не види. Читам, целивам, читам, целивам, летим у облаци.

Како ће дочекам напривечер? Бе скроз пометена, ал некако дочека. Дотерам се како никад до т'г. Обучем свилену блузу. Цела игра на мене, оће да ме открије сасвим. Ал, још не давам. Доле, аљинче, дугачко, по моду београдску. Носим га само к'д идемо на гости, куде највиђени људи. Т'г га обуко кришом, па кроз башчу, од доњу страну, протрчим да ме никој не види. Право куде тополу.

Јован се навалија, руке подбочија на чакшире, смеје се. Зуби му крупни, здрави, избелени сас јабуку кисељачку. Образи округли, црвени, к'д цунеш мора да пазиш да не пукнев. Уф, што је бија убав. Приодим му, а ноге се откидав. Бе готова, заљуби се до уши. Јован ми испружи руку. Ништа не збори. Пружим и ја моју. Тресем се како прут, ал чим насети његову - престана. Почо да горим како б'дњак, а он се лако не гаси.

- Куде си, мори Данче? - гугутка му не беше равна.
- Еве сам... - за малка да се задавим, ал некако промуца.
Трепке ми виснаше надоле, образи жар, да туриш лонче, кафу ће свариш.

- Могу ли да ти ш'пнем нешто?
- Можеш.
- Волим те, много. Највише на свет.
- И ја тебе, још повише.
- Уф, знаја сам, да неје такој, снимаја би се.
- И ја не би могла да живим без тебе.
- Фала ти, Данче. Од дан'с Бог нека не састави и, ако треба, само Он растави.

- Како ти кажеш, Јове, само такој има да је.
Привуче ме и загрли. Ноге ме не држив, за малка да паднем. Несвестица ме уфати. Помилова ми образи, подигна главу, загледа се у очи, улегна у њи, омађија ги, па ме цуна. Дугачко и силно, право у уста. Да су од шићер, растопили би се. Море, какво целивање, ватра жива! Запали се цела, од голему врућину одневидо начисто. Распиштољи се Јове, а ја још повише. Знојим се, тресем како у грозницу. Теше да полетим. Мислим само на једно: још јемпут, Јове, још јемпут ме цуни, па нек изгорим. А он, како да ме разбра, па к'д навали како мутав. Целива, свитке ми летив. Море, не целива, апе. Дури мед сиса, ситку нема. Т'г се и ја оправи. Чекај да видиш, синче мамино, куде си закасаја. Кој се срамује, гладан останује, а ја си срам немам ич. Почнем да га гризем, сас језик зуби да му бројим, а он како пиле у кучину: цивка и нарапито диша. Да је имаја неки да види. Гори Јове, горим ја, а чур се диза низ тополу. Тој је волење! За једну причу!

Расплака се од срећу. Јове се нађе у чудо, ал к'д почо ч'с да плачем, ч'с да се смејем и на њега му слуге потекоше. Измешаше се сас моје и спојише у судбину, што не је топрв чекала.

Дође време да се растанемо. Кој да иде дом, луд ли је! Ал, мора се. Блуза свилена, мокра од зној, залепила се за снагу, а дињчики, округли, само што не пукнев. Дуна ветар вечерњи, из Ђошку. Најежи ме, скроз.

- Јове, мора да идем, моји да не приметив...
- Ако, иди, ал дођи сутра, на исто место.
- Оћу, сваки д'н.

Како не би тела, идем по пут, ће полетим, певам, играм кроз башчу. Затекнем од позади отворен прозор, па у собу. Пресвучем се, обришем зној. Почнем да се савијам како врбов прут, лево-десно, горе-доле. Цела прштим, па к'д пуштим глас:

*Јас ли те гледам, кроз мале
У тија џанфес шалваре
Где тихо минеш по дворе
Како јеленче кроз горе.*

Тресе се кућа, мама, у једну душу, дотрча,

- Што је ћерко, што бидна, ам'н?
- Ништа, мамо, мерак ме, на ћеф сам, много те волим; и тате исто.

Целивам гу у образи, чело, руку, без прекид. А она, мило ву, ал трза се, чуди, неје навикла.

- Стани, ћерко, ам'н мори, доста, срамота је, неси малечка.
- Голема сам мамо, голема, несам дете.
- Да те не уфати девојачко лудило?
- Ма, какво лудило мамо, радос што сам пораснала, стасала.
- Тој је једно исто, него, да се не закачи неко момче за трепке?

- Закачи, мамо, па никако да откачи. Не му давам, држим га.
- Ћути, мори, луда ли си? Ако те чује татко, што ће бидне?
- Нека чује, брига ме. Веза је озбиљна.
- Сас кога, лудо?
- Сас Јована, на чича Стојана, сас будућега учитеља!
- Леле, ћерко, татко ти неће пристане.
- Важно је ја да пристанујем.
- Ти, дете, ништа не знајеш, нит кој је Глигор, нит што може да ти направи.

- Може све, од Јована да ме растави не! Душа и свет, тој смо ми!

- Туго, црна ја, убаво зборив људи: малечки деца леб једев, а големи џигерицу - кукаше мама.

Гледам гу, пет паре не давам, мислим јадна, излапела, не знаје што је љубав.

Критика

Звуци из подморнице | Марија Јовановић

Пише: Сања Живковић

Роман *Звуци из подморнице* ауторке Марије Јовановић занимљив је не толико тематски, јер третира донекле уобичајену тему, колико по моменту у којем ауторка пресликава дато у роману у једну сажету причу са којом ће се главни јунак суочити. Такође, ово дело може се пратити кроз неколико нивоа, распоређених по систему концентричних кругова и ако бисмо желели сваки би могао да постане дело за себе.

Први и најшири тематски круг су породични односи. Они се приказују кроз однос два брата, од којих је један, Момчило, успешан на свим животним пољима, док је други, Ђорђе, обележен хромошћу узроковане артритисом, која је урушила његово самопоуздање. Поменути несрећа довела је до Ђорђевог повлачења и живота у сенци. Са друге стране, Момчило поступком одбацивања и одрицања од свог детета узраста до симбола невероватне суровости и жеље за новцем. Поменути поступком, он као да исказује и став према брату и свима онима који су болесни. Међутим, површност и вечита тежња ка идеалном визуелном одвешће га у незадовољство и немогућност да икада буде срећан.

Љубав између мушкарца и жене чини други тематски круг и она се може пратити кроз Момчилову брачну заједницу, Ђорђеву најпре везу, а затим и брак са Дуњом, и брак Дуње и оца њене ћерке. Кренућемо од овог последњег, с обзиром на то да је поменути заједница нешто што се догодило изван романа, а у њему

је само споменута. Разлог томе јесте сурова погибија мушкарца у рату. И овде је као и у осталим делима у којима се помиње рат приказан као несрећа која не одузима живот само ономе који директно настрада, већ односи животе читавих породица, које остају саме и незаштићене. Што се тиче Момчиловог брака, он је приказан као заједница која има две стране. Једна је она која се пласира у јавности, пуна среће, разумевања, а друга је она која заиста јесте. Много реалнија и са више пажње приказан је однос између Ђорђа и Дуње, главних јунака овог дела. Обоје носе своје „крстове“: Дуња сећање на постардалог мужа оличеног и у ћерки Лани, а он свој хендикеп и несигурност. Међутим, ауторка спаја два савршено несавршена бића показујући да бит једног односа чини разумевање уско повезано са љубављу. Из овог односа отвара се нови круг, у којем се читаоци могу упознати са тинејџерским начином живота. Уједно, он ће Ђорђа приказати као много бољег од брата. Наиме, он прихвата Лану, којој није биолошки отац и тежи да је учини срећном, док Момчило одбацује своје дете, јер није савршено како је очекивао. Ауторка покреће још једну интригантну тему о положају тинејџера Уроша, Ланиног пријатеља који схвата да је хомосексуалац. Слика се друштво у којем је он као такав неприхваћен, малтретиран и све несреће које га сналазе као и његова унутрашња проживљавања представљају позив на толеранцију. Интересантно је да поново уочавамо моменат спајања људи са одређеним „крстовима“ само сада у пријатељски однос. Наиме, Ланин терет представља незадовољство услед гојазности и бубуљичавости, а његов склоност ка истом полу. Ово даље указује на то да романом провејава идеја да људи улазе у односе повезани или својим савршеностима или својим несавршеностима. Другим речима, нема општепознатог принципа у којем се супротности привлаче. Оно што је најинтересантније у роману јесте увођење елемента фантастике и узлета у филозофско. Ово прво види се у моменту када Ђорђе има визију након које ће погледати Дуњину имејл преписку. Она ће послужити као пример да ствари никад не треба гледати површно, јер ће након првог читања он неке ствари схватити погрешно, што ће га удаљити од онога што је остало након

Дуњине смрти и Лане. Тек након другог пута, уочиће пропуштено и схватити количину њене љубави према њему. Ово даље упућује на то да су људи склони да превиде многе ставри што их може удаљити од оних које воле. Узлет у филозофске воде дат је кроз увођење приче о Курску, којом је Дуња била опседнута, а које ће се Ђорђе сетити тек након њене смрти. У њој путници страдају јер су их пре времена прогласили мртвим, те су спасиоци одустали од потраге. Она се даље може двоструко посматрати. Наиме, Ђорђева и Момчилова лоза угасиће се управо зато јер их је друштво пре времена прогласило „мртвим“, гушећи оно што они заправо јесу и обликујући их по правилима. Тако је Момчило „морао“ да следи пут савршености, а Ђорђе пут особе са хендикепом. Са друге стране ово је велика прича о животу у којој људи којима убију дух и истинско „ја“ нужно страдају и постају духовно мртви. Такође, чињеница да се ове приче и Дуњине пасије озбиљније сетио тек након престанка њеног физичког битисања показује да човек треба да обрати пажњу на знакове, јер су они свуда и уколико се правилно протумаче могу „променити“ много тога.

Што се тиче стила, приметан је мали број дијалога, описа, али висока фреквентност догађаја, који се природно надовезују, што доприноси динамици.

На крају можемо рећи да је у овом роману ауторка покренула многа питања с акцентом на породичним односима, те да је показано да не постоје случајности, и да су знаци свуда, само их треба уочити на време.

Енеини дамари

Цртице из живота

- Од ноћне море спасила ме једна мисао: имам Те у сваком дану! И све је било лакше.
- Сунце се нећка јутрос да загрли дан, а ја? Свијам гнијездо на Твојим длановима!
- Купа се дан у топлим зракама. Башкари се, мешкољи и лијепо му. Е, да сам ја јулски дан, Ти би ми сигурно био сунце!
- Куцаш ми у грудима.
- Побиједила сам! У Нашој трци! Волим Те за педаљ душе и Вјечност срца више него јуче!
- Пијем кафу, тихо је у кући, мислим на Тебе и осјећам се као да сам на врху свијета!
- У ведро небо се претворим обасјана Твојим погледима!
- Намирена Твојим срцем и даље Те иштем!
- Дишем Те. Осјетиш ли?
- Ћутање је предграђе Пољупца! И зато је злато, између осталог.
- Увијам се око Твојих мисли, тражим да ми повлађују, а ја сам у ствари та која Ти пије са длана.
- Гдје Љубав дође по своје, нема више моје, твоје, него Наше!
- Киша је. И Ти си ми, у свакој капи.
- Желим да Твоји и моји погледи буду свилене, невидљиве нити што нас везују.

- Пратим трагове Твоје душе. И налазим Те. Увијек. Непогрешиво.
- Свако је јутро комадић Нашег доба.
- Јутро дану, а Ти мени, па смо квит овај живот и ја!
- Постојати, опстајати, пристајати, стајати и трајати. С Тобом.
- На мени ципеле од шареног сна, а преда мном друм. Шири руке, стижем Ти.
- Од сна Ти правим длан. Од јаве нови дан.
- Нисам баш увијек у праву. Нема везе. Више од тога волим да си ми право у срцу!
- Одлучила сам. Бићеш ми свилена постава душе, па ме милуј.
- Умијем ја, тако, да Те волим свакојачко: помало сладуњаво попут мириса слаткастог парфема; понекад брбљиво попут оних путника које срећете само једном кад путујете сами аутобусом; опсесивно кад желим да си ми увијек ту, уз мене, да Ти осјетим дамар; ћутљиво и надурено кад ми нешто није по вољи; јако и опојно попут мириса и окуса бермета. Мало ли је на ову скупоћу?
- Субјективна сам према Теби...објективно то је тако. И тачка.
- Окренути главу према срцу баш као сунцокрет према вољеном сунцу, е, то ја Срећом зовем!
- Да сам ријека коју гледаш, не бих мирно протицала него Ти се улијевала равно у груди!
- Ми смо резултат у коначном збиру Тебе и мене.
- Видиш, ништа ја не могу више изгубити што ми Ти својим срцем не би могао надокнадити!

Трагови времена

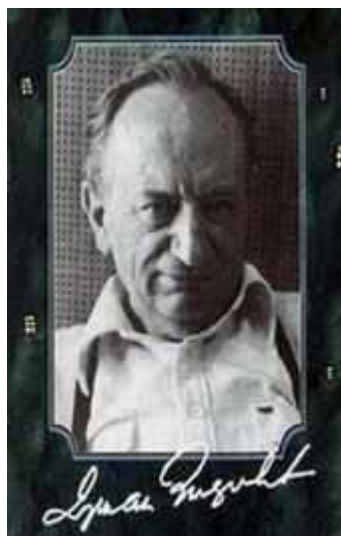
- Ноћас је падало у Новом Саду. Спира киша све што подсјећа на страх, ту бескорисну прашину моје Душе. (Сјећања из равнице као трагови времена)
- Не бити спреман да у свакоме видиш оно што вриједи, представља пораз. Не треба се оглушавати на љепоту, доброту. Ко то чини, постаје и сам нечујан и невидљив за друге. Што дајеш, то и добијаш. Врло једноставно. /трагови времена/
- Дођу тако дани кад ми се чини да не треба само поспремити кућу, опрати прозоре... Мислим да би људи иначе требали чешће да вјетре и "чисте" душе. /трагови времена/

Пише: Енеа Хотић

Сећање на Душана Радовића

Биографија

Душан Радовић је српски књижевник, писац, песник, афористичар, новинар, уредник дечјих емисија на радију и телевизији, дечјих часописа и ТВ серија. Рођен је 29. новембра 1922. године у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, у Прилепској улици у Нишу.

Отац Угљеша му је по професији био железничар пореклом из Чачка, а мајка Софија је била домаћица пореклом из Ниша. Из обе породице је наследио њихове најбоље особине: са очеве стране образовање и просвећеност, а са мајчине топлину и марљивост. Био је треће од четворо деце. Обожавао је оца упркос томе што је био строг и са 9 година му је посветио своју прву песму.

1928. године се селе у Суботицу где Душко завршава основну школу и 6 разреда гимназије. Школовање је наставио у Београду студирајући филозофију. По завршетку рата постао је извођач књижевних радова и писао је скечеве, афоризме, најаве, одјаве, хумореске, песме, приче, сценарије за играле и документарне филмове.

Радио је у листовима: *Змај*, *Пионир*, *Кекец*, био је главни уредник *Пионирских новина*, уредник Програма за децу Радио-Београда, уредник Програма за децу Телевизије Београд, уредник једног од најбољих листова за децу у Европи, *Полетарац*, новинар *Борбе* и од 1975-1983. године уредник Студија Б.

Широким народним масама је познат по емисији *Београде, добро јутро* у којој је од 1976-1983. године публику забављао

афоризмима који су објављени у три књиге и продати у 300.000 примерака. Написао је велики број књига од којих су неке преведене на енглески, руски, немачки и друге светске језике.

Најпознатија Радовићева дела су: *Капетан Џон Пиплфокс* (1953), *Поштована децо* (1954), *Приче за Гордану* (1955), *Како су постале ружне речи* (1960), *Смешне речи* (1961), *Причам ти причу* (1963), *На слово на слово* (1963 1965) телевизијска серија, *Разбојник Кађа и принцеза Нађа* (1968), *Вукова азбука* (1971), *Зоолошки врт Београд* (1972), *Седи да разговарамо* (1981), *Београде, добро јутро 1* (1977) - афоризми, *Београде, добро јутро 2* (1981) - афоризми, *Понедељак, уторак, среда, четвртак* (1983) поезија и проза за децу у четири књиге, *Београде, добро јутро 3* (1984) афоризми.

Након његове смрти објављене су књиге: *Вестерн*, *Женски разговори*, *О плакању*, *На слово, на слово*, *На острву писаћег стола* и *Кратке приче*.

Умро је 16. августа 1984. године у Београду.

Афоризми

- Пре него што кренете да тражите срећу, проверите - можда сте већ срећни. Срећа је мала, обична и неупадљива и многи не умеју да је виде.
- Јуче је један родитељ завапио на родитељском састанку: Дајте ми добро дете, па ћете видети какав сам ја отац!
- Улажите у стомак! То улагање даје брже и видљиве резултате. Улагање у главу је дугорочно и неизвесно.
- Има велике сиротиње међу нашем децом, којој, сем пара, родитељи ништа нису могли дати.
- Има жена које воле само своје мужеве. Нису ништа посебно ти мужеви, већ те жене.

- Проверите да ли сте заиста добар човек. Помозите онима који вам не могу узвратити.
- Пре него што поправите свет, поправите чесму у свом стану. Свет би био много срећнији и лепши кад би свако само поправио чесму или макар зубе.
- За разлику од доктора наука, сељаци имају више знања него стручне спреме.
- У животу је довољно бити паметан само два пута: кад бирате занимање и брачног друга. Ко оба пута промаши, мора бити паметан целог живота.
- Када размишљате о жени свог живота, дозволите и мајци да конкурише за то високо звање.
- Кад лопови почну да бране оно што су стекли, неће бити љућних бораца за поштење, а против лопова.
- Добра је свака мука која нас повезује, и лоше је свако добро које нас раздваја.
- Да ли би људи могли бити бољи? Могли би, али нико неће први да почне. Сви имају лоша искуства. Нисмо ли се мало пута заклињали да ћемо бити бољи? И неки стварно постану бољи, па испадају наивни. Јер су они други - постали још гори.
- Многе жене могле би много и лепо да воле, али немају кога. Сви се праве да су већ вољени, срамота их је да признају да нису.
- Ви вредите само онолико колико сте другима потребни.

ПЛАВИ ЖАКЕТ

Баш сам био у плавом жакету
када сретох Васиљевић Цвету.
Да л' због мене, да ли због жакета,
превари се, окрете се Цвета.

Ја јој рекох: "Добар вечер, Цвете,
с допуштењем - мало бих прошет'о..."
Да л' због мене, да ли због жакета
превари се и пристаде Цвета.

Таман све то - кад залаја псето!
Ја јој рекох: "Држ' се мене, Цвето!"
Да л' због мене, да ли због жакета,
превари се, придржа се Цвета.

Беше лето кад је божур цвет'о,
оде псето, ја у поље скретох.
Да л' због мене, да ли због жакета,
превари се па скрете и Цвета.

И логично, с обзиром да скретох
плави жакет на ливаду метох.
Да л' због мене, да ли због жакета
превари се и спусти се Цвета.

Прође лето и још пет-шест лета,
сад се Цвета мојом кућом шета,
из разлога екстра квалитета
- да ли мене или мог жакета.

ПЛАВИ ЗЕЦ

Три сам земље прелазио,
и три горе прегазио,
и три мора препловио -
док га нисам уловио.
Плавог зеца,
чудног зеца,
јединог на свету!

Овај зец
зна да свира,
овај зец
зна да плете,
овај зец
ручак кува,
овај зец
кућу мете.
Овај зец
плести уме,
овај зец
жети уме,
овај зец
шити, пити,
и француски говорити
- све разуме!
Плави зец,
чудни зец,
једини на свету!

Ја га хтедох вама дати
да вас мије,
да вам шије,
да вам кроји,
да вам броји,
да вам плете,
да вам мете,
да вам кува,
да вас чува,
да вам пева,

слике шара
и француски разговара.
Плави зец,
чудни зец,
једини на свету!

Ставих зеца у торбак
па пожурим својој кући.
Ал' кад бисмо испред куће
стаде зечић да шапуће:
- Пустите ме, ловче,
храбри ловче,
да очешљам косу,
да умијем лице,
да исечем нокте,
да исправим стас,
да удесим глас.
Нек' виде деца
плавог зеца,
чудног зеца,
јединог на свету!

Пустих зеца из торбака
ал' се зец не очешља,
ал' се зец не уми,
нит' исече нокте,
нит' исправи стас,
нит' дотера глас.
Већ побеже, ој несрећо,
на крај света, ој невољо!
Плави зец,
чудни зец,
једини на свету.

Припремила: Јелена Глишић

Четири песме | Марко Јовић

ЧЕКАЊА

Истина...
Чекајући изгубила си много времена
Али:
Да ли су та губљења времена
икада била чекања?
Могу ли губљења да се претворе
У нека нова чекања
Ти ћеш то да ми кажеш
Сигуран сам да знаш
Стајање испод трема
Које траје минутима
не морају да буду чекања
јер она су увек предвидљива
као киша
светлом грмљавина и
Гужвањем облака

А сваког дана у граду се дешава
По једна....Чекњава
Он чека Њу
Она чека Њега
Неизвјесна!
Истрајна!

А Ти?
Ти би хтео
Брзо-хитро
Несумњиво и неумитно
Но.....
то су очекивања
Из којих се обично не рађају
Ни Чекање ни Чекњава
Можда губљење времена?

Чекање је сува порука
Упркос кишама прозирним као мед
Само под туђим мислима хрскава
У вакууму лепршава
Можда давно записани след
Који траје
некад
трен - горчи од пелина
а некад
Вековима Слатким кô малина

ЧАША ГНЕВА

И опет градом кружи понуда што вреба
Да душу своју ти Бадњаком заложим
Па искром варнице похотно пожелим
Што ни у бунилу не смем ни да помислим
Да л' мене вреба коме ли треба?

Храстовина Божићна сигурно није
Слутим да је проклета
може ли да буде света?
Ко је само једном проба ил' попије
Смирају почиње занавек да смета
Да би лакше срце вијугом оковано
остало и у сну будно
и тако заборавило да чека и снева

Да није та понуда попут усуда
Сребрна чаша смрдљивог Гнева?
Опет!

МАЧ

Тај мач што видиш у мојој руци
Задах лажног осмеха просеца
Не отима луку броду нит' брод луци
Изгрева ми после заласка Сунца
Бранећи право Месеца
да по дану могу да видим
његову силуету
Пред Неправедником ако га испустим....
Моја је кривица!
Све ће бити порота

СУШТИНА

Близу темена
Шаптавим криком
У дуету!
Каскадно све јачим густинама
Правећи мост
Готово заустављена!
Удара у два елипсаста немира
Чело!

Беоњача и Зеница
Кроти два елипсаста немира
Ал'ипак без вечитог смираја
Сваког трена жељно
Непоновљивог погледа
Очи!

Густина незаустављена
која није спласнула
Оваплоћење је постало
Цветова мириса и
Трагова задаха
Нос!

У његовом подножју
Крваво тесто, маса глинена
Нитима паперја
наслеђа прожета
Усне!

Ал' ипак ја те питам: Чега има још испод
тих раскошних мишића и ткива?
Ком бескрају они су Исход....
Којој буци су они Тишина.

Биографија

Марко Јовић је рођен је у 22. 03. 1985. године у Вараждину (Реп. Хрватска). Живи и у Београду. Завршио је Правни факултет у Београду 2009. године. Тренутно је хонорарни адвокатски сарадник. Иако је од најраније младости показивао склоност ка литерарној уметности, није нигде објављивао своје песме, осим повремено на веб страници Адвокатске коморе Србије те страници "Боља адвокатура".

Поезија за децу | Вид - Вицко Вукелић

ЧИТАЊЕ ЈЕ МНОГО ЗДРАВО

Слушај добро, мали друже,
нек' ти добру књиге служе.
Са читањем одмах крени
па се мало описмени.

Да не будеш као овца,
читај нашег нобеловца.
Мехмед - паши ране видај,
мостове од знања зидај.

Читање је много здраво,
зато слушај мала главо.
Никад није доста знања,
читај Петра са Змијања.

Нек' се нађу сви у чуду,
кад им кажеш за Мргуду.
Да Марушка причом сине,
кроз маглу, са планине.

Нек' се знање главом смеши
па поклони време Меши.
Да радости пљушти киша,
крај „Тврђаве“ и „Дервиша“.

Нек' ти буде пуна глава
дивног Диса Владислава
па рецитиј са поносом
„Пијанство“ и „Можда спава“.

Кроз риме Црњанског путуј
па „Мизеру“ изрецитиј.
Змаја читај, лепше биће,
„Таши, таши“ и „Ђулиће“.

Нек' сва љубав твога бића,
к'о „Сан Вука Мандушића“
сјаји вером драгог Бога,
због Његоша великога.

Нек' се твоји пути смеју,
ка Вуку и Доситеју,
па рецитуј друштву, мени,
Дучићеву „Песму жени“.

Ту радости нема краја,
читај Бранка, Мику, Змаја...
Па истражуј сваког дана,
Алексу и Милана.

Листај жељом свих прстића,
Киша, Нушу и Пекића,
Сремца, Симу, Лазу, Бору,
Десанку и Исидору.

Па уз књигу слави дане
и уз српске великане
сазнај како љубав сија
кад је живот поезија.

ЗАЉУБЉЕНОСТ

Телефон у руци држим,
јер не могу да издржим.
Моја соба тужна ћути,
са тобом се желим чути.

Док ручицом бирам број,
желим чути гласић твој.
„Буди мирно“, срце молим.
Рећи ћу јој да је волим.

Слушалицу дижеш смело,
баш се ето тако хтело,
за очице твоје мале
изговарам речи хвале:

„Лутко мила, слатки меду,
најлепша си у разреду!“
С неверицом кажеш: „Молим!“
Ја настављам: „Баш те волим!“

Са осмехом рече дама:
„Мирјанина ја сам мама,
и нисам баш тако млада,
овде, сине, тета Нада!“

ДЕДИНИ СНОВИ

Чудан ми је нешто деда
није јуче такав био,
насмејан је и весео,
као да се подмладио.

Пратим га већ цело вече,
нека радост му у души,
тушира се, чешља, брије,
смејуљи се и певуши.

Изаћи ће, каже, вани
да прошета само градом
и да мало се исприча
с комшиницом тета Надом.

Смејући се, бака пита:
„Где ћеш ноћас? Већ је девет!
Пицама ти ево, момче,
пресвуци се, па у кревет!“

ДЕВОЈЧИЦА ИЗ ДОМА

У разреду истом,
у клупи до мене,
осмехе ми дају
топле очи њене.

Ненамерно Ану
понекад застидим,
у очима топлим
неку тугу видим.

Уздахнем дубоко,
јер ми буде жао
кад зна да бих за њу
своју душу дао.

Мој осмех је чува,
срце јој се диви,
постиди се, каже,
што у дому живи.

И да живот овај
никако не схвата,
родитеље не зна,
нема сестру, брата.

Да се смири само
данима је молим,
искрено је, много,
ал' потајно волим.

Причао сам с мамом,
све ћемо јој дати,
позвала је сутра
на ручак да сврати.

А кад једном дођу
те године луде,
питаћу је срећан
да ми цура буде.

Ако каже хоћу,
крај је моме плану,
чекам пунолетство
да „усвојим“ Ану.

Биографија

Вид - Вицко Вукелић је рођен на Видовдан 1971. године у Бањалуци. Објавио је седам књига за децу и четири сликовнице. Написао је текст за химну Ђурђевданског фестивала у Бањалуци и текст за химну Дома за незбринуту децу „Рада Врањешевић“ у Бањалуци.

На десетине његових песама је музички обрађено и извођено на музичким фестивалима за децу.

Добитник је многих награда. Члан је Удружења књижевника Републике Српске.

Живи и ствара у Бањалуци.

Приказ

Мотив смрти у поезији Симе Пандуровића

Пише: Гордана Димитријевић

Сима Пандуровић представник је књижевног покрета који је направио преокрет у дотадашњој српској књижевности. Као представник српских модерниста, симболиста и декадената Пантуровић је доживео врло оштру критику збирке *Посмртне почасти* (1908) о којој је Јован Скерлић написао да је „једна књижевна зараза“, а да је песник „смртно жалостан као човек који је много живео и којег је живот у свему обмануо“.

Не треба заборавити да је Скерлићево схватање формирано под утицајем руских социјалних утилитариста 19. века и да је он од књижевности тражио једну врсту друштвеног мисионарства, а пре свега просветитељску улогу. Скерлић је имао велико поверење у друштвену снагу књижевности, прецењујући врло често њену стварну моћ. Веровао је да би песник попут Симе Пандуровића могао својим песмама, у којима доминира песимизам и деструкција, утицати негативно на расположење читалаца. Са друге стране, млади су са одушевљењем прихватили Пандуровићеву лирику, уз истицање њене вредности која се огледала у новим темама и осећањима. У своје време Пандуровићев песимизам и нихилизам деловали су као појава неке врсте „антипоезије“. То је био покушај да се преокрене скала оних вредности које су дуго у поезији биле признате за основне.

Песник трезвеног и рационалног духа, какав је био Пандуровић, бавио се помало неочекивано метафизичким темама:

оним стањима живота и смрти која је Достојевски називао проклетим стањима. Међутим, за разлику од других песника који су смрт везивали са слутњом о блаженству иза звезданог бескраја, као што је то био случај са Ракићем, Сима Пандуровић смрт доживљава реалистички, без потајне песничке наде да се са телом и душом може збити било шта друго осим труљења и ишчезнућа. Смрт је коначни и неопозиви победник света, а у њеној победи нема ништа лепог, а још мање узвишеног.

*Ја ипак видим из мртвачких кола
Невине људе, и крај злобе њине;
Осећам снагу целог светског бола
Знам да су деца земље и прашине.*

*Умиру зраци, природна лепота.
Телеса јадна, болесна и трома
Жена и људи, болних од живота
Прате ме немо до мог вечног дома.
(Мизерере)*

У његовим песмама мотив смрти је приказан изразито антирелигиозно. Пандуровић не прихвата смрт као спас или утеху, мисао о смрти је мисао и мртвачком ковчегу, и о гробу у влажној јесењој земљи у којој тело изједају црви. Смрт све побеђује, вредности не могу одолети времену и пропадању. Она је лишена лепоте, узвишености и достојанства. У песми *Мизерере* надмоћ смрти над човеком је надмоћ силе чија победа никад не може бити тријумфална.

Иако опседнут смрћу и пропадањем, Пандуровић стално осећа потребу да славу смрти умањи или да је бар донекле осујети:

*И дугачка је наша лудост само
Што верујемо у преокрет свега
Кад ипак добро и сигурно знамо
Да је све исто: пре и после њега.*

*Најзад, ништа, драга, није тако скупо,
Да би за њим облак тешке туге осто.
Све на овом свету свршава се просто,
Одвише просто и очајно глупо.*

(Исти крај)

Разочарање, уништене амбиције, пропадање идеала је основни разлог песниковог песимизма, неверовања у живот, али то ипак не глорификује свеприсутну смрт. Овај однос према смрти је чисто рационалан, међутим, у неколико песама Пандуровић уноси мотив смрти и мотив љубави, стварајући при том сасвим нови облик давнашњег мотива мртве драге. Он је са мотивом умрле драге донео другачије осећање модерног човека, бунтовника против устројства света који ипак мирно прихвата животну неминовност.

*Она, без сумње, лежи овде смерно,
С надама мојим обојеним смрћу,
И не зна да је походим још верно;
А жути црви око ње се згрћу,*

*И пију очи, моје очи сјајне,
И троше тело, илизију снова,
И снове моје раскидају бајне,
К'о ветар мајско цвеће кестенова.*

(Мртви пламенови)

Натуралистички описи телесног пропадања жене коју је волео пропраћени су муклим акордима смрти. Љубав и драга нису светли тренуци животне радости, већ се доживљавају као нешто што је постојало и пропало у ругобној смрти. Ово представља још један покушај да се „слава смрти“ осујети, драга није на небу, међу звездама, него у гробу, сва у језивом распадању. Тон у песми је одмерен и хладан, а поједине песничке слике и визија грбног мрака изазивају језу читалаца.

Пандуровићев песимизам се разликује од песимизма Ракића. Док Ракић дрхти због пролазности и налази се између рационалног и емотивног, Пандуровић се намерно и отворено суочава са „светом болова“, изразито истичући зло које хара светом, обухвата и уништава све, почев од љубави па до живота самог. За разлику од Ракића који је веровао у младост и живот, Пандуровић је готово мазохистички уживао у сопственом јаду, без жеље да се из тог пакла извуче *на сунце, међу људе*. По томе је он од свих српских песника најближи Бодлеру, француском претечи симболизма.

Саджај

Уводна реч	5
Заборављени песници Драгољуб Рајић	7
Биографија	7
ЖЕДАН ПРСТЕН	8
НЕВЕРНУ ЛИВАДУ КУПАМ	8
МАЧВАНСКЕ ЛУДЕ НОЋИ	10
У ОКУ	12
СВИТАЊЕ	13
Песме неме Зорица Тасић	14
ЗОРА	14
ГРИМИЗ МАЈСКЕ НОЋИ	14
НА ДЛАНУ ЈАСТУКА	16
ПЕСМЕ НЕМЕ	16
НА КРИЛУ ВЕТРА.....	17
Из мог угла Ђорђе Грмуша	18
УМЕТНОСТ СТВАРАЊА	18
Оној у облацима Ранко Павловић	20
ЦВИЈЕТ У ОКУ	20
Преведена поезија Љубица Несторов	24
Ана Ахматова	24
Марина Цветајева	24
Нина Берберова.....	25
Ирина Ратушинска.....	25
Валентина Синкевич	26
Ирина Сабурова.....	27
Љубица Несторов.....	28
Роман у наставцима Ђуро Маричић.....	29

7. ДЈЕДА ТОМА.....	29
8. ОРАЊЕ НА ЗЕКАНУ	34
Приче из заумља Велибор Михаић	38
А ЗАШТО СИ МОКАР	38
Сврљишки јав Радослав Вучковић.....	47
ИЛИНДЕН.....	47
ПОМРАЧЕЊЕ, ПОНОЋ	47
ЈАВ	48
ЗАВИЧЈНА	48
ПРЕД ОДЛАЗАК.....	49
ПРЕД ПОВРАТАК	49
САН.....	50
ЖИВОТОПИС.....	50
Поетски времеплов.....	51
Станислав Винавер.....	51
Александар Блок	53
Бертолт Брехт	54
Растко Петровић	55
Чарлс Буковски	55
Душан Радовић.....	56
Федерико Гарсија Лорка.....	57
Сима Пандуровић.....	58
Душан Матић	59
Збирка кратких прича Ранко Павловић.....	60
ПРОМИЈЕЊЕНЕ ПРИЛИКЕ	60
КАРЕЊИНА И ВРОНСКИ У ЗАДИМЉЕНОЈ КРЧМИ.....	61
ПРИЧА О ГУМИЦИ КОЈА ЈЕ ЈЕЛА ТУЂЕ МИСЛИ.....	62
Афоризми Слађана Косић.....	64
Цитати	66
Поезија наших дана	67

ДУГИНО ГОРОБИЉЕ.....	67
АНДРИЋГРАД.....	68
ТИ.....	70
УМИРУЋИ ПЕСНИК.....	71
* * *	72
ЗАВИЧАЈ.....	73
ПРИЗОР.....	74
МЕЛОДИЈА РОДНА.....	75
ОПРОСТИ.....	76
СВЕ ШТО НИЈЕ ЉУБАВ.....	77
ЋУТЊА.....	77
Есеј.....	78
Три песме Тања Прокопљевић.....	87
МЕЊАМ СВОЈУ ДОМОВИНУ.....	87
НЕЖЕЉЕНО ВРЕМЕ.....	88
ВЕЧЕ ПУНО ТУГЕ.....	89
Биографија.....	90
Књижевност на дијалекту Душан Ђорђевић.....	91
Уф, што је бија убав.....	91
Критика.....	97
Енеини дамари.....	100
Цртице из живота.....	100
Трагови времена.....	102
Сећање на Душана Радовића.....	103
Биографија.....	103
Афоризми.....	104
ПЛАВИ ЖАКЕТ.....	106
ПЛАВИ ЗЕЦ.....	107
Четири песме Марко Јовић.....	109
ЧЕКАЊА.....	109

ЧАША ГНЕВА	110
МАЧ.....	111
СУШТИНА	111
Биографија	112
Поезија за децу Вид - Вицко Вукелић.....	113
ЧИТАЊЕ ЈЕ МНОГО ЗДРАВО	113
ЗАЉУБЉЕНОСТ	114
ДЕДИНИ СНОВИ	115
ДЕВОЈЧИЦА ИЗ ДОМА	116
Биографија	117
Приказ	118

Пишите за Суштину поетике

1. Своје радове шаљите у једном word документу
2. Е-mail за ваше радове poetryaz@hotmail.com
3. У тексту обавезно ставите своје име, годину рођења и свој е-mail
4. Документ означите својим именом и формом текста који шаљете (песме, прича, афоризми, есеј...)
5. Прозне радове слати у формату до 12 000 карактера, величина фонта 12 и проред 1
6. Радове слати од 10. до 28. у месецу
7. По правилнику Суштине поетике плаћање хонорара није предвиђено

www.knjizevnicasopis.com